

SØVAERN'S

Orientering

Nr. 3 · oktober 2000

Nyt fra redaktøren

Skatteborgerne har ret til at få at vide, hvad deres penge bliver brugt til. Det er en grundpille i offentlig pressepolitik. Nu er det lettere at se og høre, hvad der foregår på landjorden og i luften lige over, så søværnet føler sig lidt ladt i stikken. Churchill har sagt det så rigtigt; - at det meste af hvad Flåden gør, gør den "unseen". Det er der nu taget hånd om ved den endelige indkøring af SOK eget pressecenter team, - se omstående artikel om DANEX 2000 pressecentret. Øvelsesplanlægningen vil derfor under hele forløbet have PI-aspektet med. I søværnets egne øvelser vil policy'en skifte fra passiv til normalt at være AKTIV med de nødvendige midler og tid afsat.

Mange har måske en lille reservation imod hele tiden at være på "forsiden" - ting kan jo gå galt og budskabet derfor negativt. Men "ude i samfundet" forventer man sandheden på trods af at det går galt. Alle hader røgslør og bortforklaringer. Man skal også være først med den dårlige nyhed. I Flåden har vi det gamle ord om "at gå forrest i en skandale" - det gælder især i mediesammenhæng, hvis man vil bevare sin troværdighed!

Et af de vigtigste redskaber i PR er *Fotografering*. - Alle fotografier bør optages i den størst mulige opløsning. Hvis de er gode, vil de blive brugt både til skærmpresentation og trykning. Ved skærmen er det nok med 72 dpi (dots per inch), medens der skal bruges 300 dpi til trykning. Ved digitalkameraer, skal man derfor anvende absolut højeste opløsning - hver gang. Man kan konvertere fra en højere opløsning til en lavere - ikke omvendt. Det er synd for et godt billede, hvis det kun kan bruges på skærm.

Som hovedregel kan man gå ud fra, at alle optagelser potentielt er gode og kan bruges til at fortælle om livet i søværnet. Derfor, brug den gode gamle fotograferingsteknik med 24x36 negativ film, hvis der er tvivl om digitalkameraets kvalitet og pladsen på kortet eller disken.

Når man sender digitale billeder ad elektronisk vej, må de ikke være større end et par MB (Mega Byte). Vore mailsystemer er ikke gearet til det.

At integrere billedfiler i et WORD-dokument, som når man trykker fra sin egen printer, kan vi ikke bruge til noget. De skal ud igen inden layout og trykning. Det medfører en væsentlig forringelse af billedkvaliteten.

Send derfor helst papirbilleder eller store filer på Cd-roms eller ZIP 100 diske. Alt vil nu automatisk blive tilbagesendt efter optagelse (med alle data) i søværnets nye billedarkiv, der er på vej på nettet.

Sven Voxtorp
Redaktør

Indholdsfortegnelse

Kontreadmiral K.H. Winter's tale (afgående CH SOK)	3
Kontreadmiral T. Sloth Jørgensens tale (tiltrædende CH SOK)	4
Danish Task Group i BALTOPS 2000	6
OLFERT FISCHER og søværnets internationale operationer	8
Korvetten OLFERT FISCHER i Den persiske Golf	11
De gamle kan endnu	18
DANEX 2000 - en ny æra begyndt	19
Midnatssol og Værnepligt - Søopmålingen Grønland adopteres af Aasiaat	24
Dykkerskolen på Holmen	27
Ny uddannelse til maskinsergenter	31
Sætternissen på grov optræden	31

SØVÆRNSORIENTERING

Udgiver: Søværnets Operative Kommando

Adresse: Søværnets Operative Kommando
Att. SVN ORT
Postboks 483
8100 Århus C

Redaktion:

Ansvarshavende overfor medieansvarsloven:
Orlogskaptajn Alex Jensen
Søværnets Operative Kommando

Redaktør: Sven Voxtorp,

Telefon: 89 43 30 99 (omstilling). Mobil: 23 71 35 72

Telefax: 89 43 31 41, E-mail: <leseks@sok.dk>

Kontaktmand for Søværnets Materielkommandos
område: Kommandørkaptajn E. Månsson.

Telefon 32 66 32 66 (omstilling) 32 66 30 50 (direkte)

Distribution: Kontorfuldmægtig Brit Kristjansson.

Telefon: 89 43 30 99 (omstilling) 89 43 30 17 (direkte)

Forsidebillede: Den nye kanonopstilling ved SOKs
hovedindgang. Foto: Sven Voxtorp.

Bagsidebillede: Farvandsvæsenets nye redningsbåd på
Rømø. Foto: J. Kølle.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere det ind-
sendte materiale.

Indholdet i bladet kan frit citeres med angivelse af
kilde. Billedmateriale dog kun efter aftale med red.

Tryk & layout: Kannike Tryk A/S, Århus

ISSN 0907-5038, oplag: 8.500 eksemplarer

SVNORT kan også ses på: www.sok.dk

Kontreadmiral K.H. Winter's tale (afgående CH SOK)

Da det sejlede – og flyvende – søværn med en flådedeling for et par uger siden hilste mig af med en flådeparade ud for Stevns, kvitterede jeg for dette med et signal til alle de deltagende enheder med teksten "Godt gjort og tak. Det er en ære at være jeres admiral". Når jeg i dag skal takke af til alle de, der har været medarbejdere og samarbejdspartnere i de sidste 5 år, kunne det være fristende at sige det lige så kort. Det er nemlig rigtigt, så kort det end er i sin signalsprogs form. På den anden side kunne disse 5 år også fortjene lidt mere.

Søværnets Operative Kommandos virksomhed omfatter flådens operative indsats til søs og på og fra land, det omfatter søværnets skolevirksomhed og så personelforvaltningen af hovedparten af søværnets militære personel. Slutmålet med hele virksomheden er den operative indsats, der jo er de mangeartede aktiviteter, der skal løse statens operative, maritime opgaver nu i fredstid, i kriser – også fjernere fra Danmark – og vi skal kunne løse opgaverne i krig. Det er det, vi er her for.

Det er en krævende, mangesidet og mangeartet virksomhed, der skal løses af de godt 3.500 personer, der har deres daglige virke inden for SOK område. Det spænder fra inspektionsskibstjeneste ved Grønland og Færøerne, myndighedsopgaverne – overvågning og suverænitetshævelse og uddannelsesaktiviteterne i hjemlige farvande og indsats med de skibe, der er udpeget til at kunne indgå i internationale opgaver i NATOs stående flådestyrker og andre former for reaktionsstyrker – altså styrker på kort varsel for indsættelse, når nødvendigt. Det er det, vi gør med korvetter, minelæggere, undervandsbåde og med STANDARD FLEX eller FLYVEFISKEN-klassens enheder i de forskellige udrustninger som minerydningsfartøj, som

kampfartøj eller som antiubådsfartøj.

Det er tillige aktiviteter i stadig udvikling. Over de sidste fem år er Middelhavet og hele det nordlige Atlanterhav fra Europa til Amerikas østkyst blevet del af flådens daglige arbejdsområde og vi har udvidet deltagelse i NATOs stående flådestyrker og andre internationale formationer, både hvad angår antallet af tilmeldte enheder og ved at påtage os opgaver som styrkechef for minerydningsstyrker og ved deltagelse med samlede danske styrkebidrag inklusive en styrkechef med tilhørende søgående stab og kommando- og kontroldatacenter.

De 5 år har også været en periode, hvor de nye sikkerhedspolitiske mønstre i Europa er udnyttet ved åbning af et stadigt stærkere og mere produktivt samarbejde med de lande, der har tilsluttet sig NATOs "partnerskab for fred" initiativ. Især samarbejdet og støtten til de nye flåder i Estland, Letland og Litauen har været en meget positiv oplevelse. Det har tilsvarende været spændende at være en del af opgaven og udviklingen omkring Polen som nyt medlem af NATO. Og så har hele denne udvikling i øvrigt også betydet, at vores aktiviteter og forbindelse til marinerne i Sverige og Finland har fået et langt nærmere og mere substantielt indhold, end det kunne have i tidligere tiders neutralitetssituation.

Samtidig er søværnets opgaver udviklet i den anden del af spektret – i de civilprægede myndighedsopgaver – hvor vi i de sidste fire år også har fået ansvaret for Danmarks beskyttelse af havmiljøet og bekæmpelse af forurening til søs og også ansvaret for at drive den danske istjeneste og som del af det kunne bemande isbryderne med personel fra søværnets eskadrer i tilfælde af is i farvandet. Og i en anden del er det nære samarbejde med politi og toldvæsen

også styrket i indsatsen mod forskellige former for grænseoverskridende kriminalitet. Også det vil være en vigtig opgave fremover. Der er nok at tage fat på – og ingen dage er helt ens.

De mange aktiviteter kræver først og fremmest basalt godt sømandskab – og husk at opgaverne skal løses – og bliver løst – også når det ikke er magsvejr og tit i vanskeligt navigabelt farvand. Men det er kun grundlaget. Dertil kræves en utrolig mængde specialviden og kunnen – og erfaring, når "varen" skal leveres. Og disse evner findes. Det er også en af belønningerne ved det job, jeg har haft de sidste 5 år. At møde disse mange dygtige, engagerede, seje og udholdende mennesker, der – når det kommer til stykket – altid lader pligten gå først og som ikke giver op over for vanskelige vilkår; hvad enten disse er skabt af naturens kræfter eller af mennesker i lune kontorer fjernt fra havets virkelighed. Det har været en tilfredsstillelse at se, hvor meget der kan ydes, hvordan nye opgaver tackles med beslutsomhed og gå på mod, og hvor villigt omskiftelserne accepteres.

Til alle under SOK område vil jeg endnu en gang sige: "Godt gjort og tak. Det har i sandhed været en ære at være jeres admiral". God vind fremover på den videre sejlads.

Viceadmiral Kristen Winther inspicerede personellet og sagde farvel til hver enkelt.

Kontreadmiral T. Sloth Jørgensens tale (tiltrædende CH SOK)

Det er en mærkværdig fornemmelse at stå her i dag. Den ene dag er man kommandør og leder af en afdeling i en stor stab, i mit tilfælde Operations- og Aktivitetsafdelingen i Forsvarskommandoen, og den næste er man admiral og chef for Søværnets operative Kommando og har dermed ansvaret for Den Danske Flådes uddannelse, træning og operative indsats, dvs. den egentlige løsning af de opgaver søværnet og flåden er pålagt.

Jeg står derfor her med mange forventninger og stor spænding over for det store ansvar, der placeres på mine skuldre vedrørende den fremtidige løsning af opgaverne, men måske især med ydmyghed, når jeg tænker på flådens lange historiske traditioner.

De opgaver og traditioner, der gennem historien har hvilet på søværnet, er mangfoldige. Den danske flåde har værnet om Danmark og dansk suverænitet i mange hundrede år og mange af de mest kendte personer i Danmarks historie har netop været søofficerer; jeg kan blot nævne navne som Niels Juel, Tordenskiold, Herluf Trolle, Willemoes og med dem mange andre, navne vi alle kender og har hørt i skolen eller

andre steder. Tiderne har naturligvis ændret sig, og vores del af verdenen har siden 2. Verdenskrig befundet sig i en situation, hvor militære magtmidler ikke har været anvendt direkte til løsning af konflikter. Der har dog stadig været masser af opgaver at løse for søværnet, og jeg kan her blot nævne suverænitetshåndhævelse, farvandsovervågning, fiskerinspektion og hjælp til politi og toldvæsen. Hertil er i de senere år tilføjet isbrydning og senest havmiljøopgaven. Dette er alle udprægede fredstidsopgaver, men samtidig vigtige samfundsopgaver, som skal løses. Danmark er et ørige og har altid været og er stadig en stor søfartsnation. Dette var en af hovedårsagerne til, at vi historisk set havde behov for en stor flåde, således at vi kunne beskytte vores interne forbindelsesveje og vores handel og øvrige interesser. Dette er stadig yderst aktuelt. Der er stadig behov for en evne til i givet fald at kunne sikre forbindelsen mellem landsdelene, og der er behov for at medvirke til sikring af den frie bevægelighed overalt på verdenshavene, hvor dansk søfart jo sejler. Og ikke mindst skal søværnet bidrage generelt til gennemførelsen af dansk sikkerheds- og udenrigspolitik. Det

te kan flåden i dagens verden naturligvis ikke gøre alene, og søværnets bidrag til løsning af denne opgave sker da også primært gennem samarbejde med vores partnere, herunder ikke mindst i NATO. Som eksempler herpå kan jeg nævne OL-FERT FISCHERs indsats i Golfen, korvetternes deltagelse i embargoen af det tidligere Jugoslavien i Adriaterhavet og senest MAKRELENS succesrige deltagelse i oprydningen efter luftkampagnen under Kosovo-krisen sidste år.

Også i fremtiden vil den danske flåde have meget vigtige opgaver at løse til gavn for hele det danske samfund, og det er derfor af afgørende betydning, at vi anvender de til rådighed værende ressourcer på bedste vis.

Flådens virksomhed styres i dag af Søværnets Operative Kommando i samarbejde med Søværnets Materielkommando. SOK blev oprettet i 1961 som afløser for Kystflåden, og SOK har siden oprettelsen været lokaliseret her i Århus, hvor kommandoen i øvrigt i dag er den eneste tilbageværende militære myndighed. SOK er gennem årene blevet udbygget, ombygget, teknisk opdateret og organisatorisk ændret, men opgaverne er i stort omfang stadig

Parade på kajen med TRITON i baggrunden.

Forsvarschefen holdt også tale.

Den nye chef, kontreadmiral Tim Sloth Jørgensen holder sin tale. Søværnets Tamburkorps ser til.

De samvirkende Soldaterforeninger og Marinnehjemmeværnet stillede med faner.

Tjenestleds hampagm 23/sok

de samme, som de altid har været. SOK har, efter hvad jeg har erfaret, et godt ry i dag, og dette skyldes naturligvis, at det, der gennem alle årene har båret SOK, har været personalet fra højeste til laveste, dels den enkeltes indsats og dels samvirket og samarbejdet både internt og eksternt. Det er derfor også af denne grund, at jeg med ydmyghed i dag overtager posten som chef for SOK og dermed også chef for de ansatte, såvel civile som militære. Jeg vil i den forbindelse gerne takke min forgænger i stolen Admiral Winther for hans store indsats og ønske ham og Gunilla held og lykke i Bruxelles.

Hvis jeg et kort øjeblik skal omtale søværnets situation i dag, er det nok min opfattelse, at vi befinder os i en bølgedal. Dette skyldes flere ting, men primært at antallet af sejlene enheder er for nedadgående og nok er ved at nå et kritisk niveau. Når dette fald i antallet af enheder kombineres med faldende driftsbudgetter, har man en farlig cocktail, og der er derfor måske ikke noget at sige til, at mange af de ansatte i søværnet føler, at det kunne gå bedre.

Dette er nok korrekt, det kunne gå bedre her og nu, men det er bare ikke hele billedet. Som jeg har nævnt flere gange, har flåden en meget lang historie, og man får ikke et rigtig billede ved at se på en mikroskopisk lille del af denne historie isoleret fra alt det øvrige. Søværnets og flådens historie skal ses over tid og i sammenhæng med det øvrige forsvar og samfundets krav generelt. Gør man det,

er det min overbevisning, at det som man siger "ik' er så ringe endda". Forsvarsforliget fra sidste år sætter en række sigt punkter, som generelt peger mod et fleksibelt, tidssvarende og effektivt søværn i fremtiden, om end den samlede størrelse er i underkanten. FLEX-projektet tilendebringes i store træk, der påbegyndes bygning af to store fleksible støtte-skibe, der påbegyndes projektering af patruljeskibe, der bygges mindre, fleksible standardfartøjer og inspektionsskibe og endelig planlægges der på nye Ubåde. Når dette sammenkædes med flere midler til driftsbudgettet, ser jeg et fremtids søværn, der vil være i stand til at løfte og videreføre flådens stolte traditioner til gavn for os alle.

SOK og søværnet vil efter kommandoskiftet i dag ikke undergå store forandringer og radikale ændringer, men jeg kan garantere alle, der er tilstede her i dag, og måske ikke mindst de civile, at jeg vil gøre mit bedste for at sikre, at søværnet løser den store mængde af forskelligartede opgaver, som samfundet har pålagt os, ikke mindst da dette jo i virkeligheden er den eneste grund til, at vi har et søværn.

Jeg vil også gerne sige til Forsvarschefen og de øvrige værn, at SOK og så fremover vil indgå i et positivt og konstruktivt samarbejde med henblik på at få forsvaret som helhed til at fungere optimalt. Der er i dag ikke plads til udelukkende at se på søværnets tarv, såfremt det skader helheden.

Jeg kan forsikre de ansatte i SOK, at jeg vil gøre mit bedste for at sikre en god og solid arbejdsplads, hvor kvaliteten vil være i højsædet, men hvor der også skal være plads til samarbejde og hensyntagen til den enkelte.

Jeg kan endelig love de SOK underlagte myndigheder, eskadrer, marinestrikter, skoler osv., at SOK også fremover vil være lydhør overfor myndighedernes ønsker, behov og problemer og i et konstruktivt samarbejde søge at nå den bedst mulige løsning, der måske ikke altid er den løsning man gerne vil have, men netop den bedst mulige.

Omvendt kan jeg også sige, at jeg forventer, at alle disse samarbejdspartnere, fra den enkelte ansatte til samfundet generelt, vil bidrage til at skabe de nødvendige forudsætninger for, at søværnet kan løse de mange opgaver.

Søværnet står over for store problemer, men også store muligheder, såfremt vi arbejder sammen mod et fælles mål. Jeg ser derfor meget frem til et godt samarbejde med alle, med det ene mål at sikre et velfungerende søværn som en integreret del af forsvaret til gavn for samfundet og dermed os alle.

Foto: Sven Voxtorp

Danish Task Group i BALTOPS 2000

Med det formål at indhøste en så bred vifte af erfaringer som muligt inden etableringen af en permanent stab, har Danish Task Group (DATG) været formeret som et projekt i 1998 under øvelserne DANEX 98 og STRONG RESOLVE 98. I sidstnævnte drejede det sig specielt om operationer i et kystnært miljø samt samarbejde med landstyrker i forbindelse med en kystspringsoperation.

I 1999 var DATG formeret under øvelserne DANEX 99 og NORTHERN LIGHT 99, hvorunder der indhøstede erfaringer fra operationer med mindre enheder i et ikke kystnært miljø. Endvidere blev DATG stab erfaringsgrundlag indenfor samarbejde med specialstyrkeenheder udbygget. I år 2000 formeres staben så igen - med henblik på deltagelse i øvel-

serne BALTOPS 2000 og DANEX 2000.

I BALTOPS deltog COM DATG i egenskab af at fungere som en Commander Task Unit (CTU).

Det betød, at koncepten nu blev afprøvet i en Partnership-for-Peace (PfP) operation.

Forberedelsen

Som en yderligere udbygning af PfP-koncepten, var det i år besluttet at gennemføre BALTOPS som en ren PfP øvelse i modsætning til tidligere år, hvor øvelsen var delt op i en PfP fase og en NATO fase. Det ny koncept høstede senere megen ros, ikke mindst fra de deltagende PfP nationer.

DATG stab havde deltaget i øvelsesplanlægningen i snævert samarbejde med Søværnets Operative Kommando. Planlægningen begyndte allerede i januar måned, og man havde været involveret i alle aspekter af øvelsen - lige fra tildeling af kajpladser i Stockholm til koordinationsmøder med civile luftfartsmyndigheder i Baltikum omkring benyttelse af luftrummet over Østersøen. I forbindelse med denne planlægning knyttes mange værdifulde kontakter og kendskabet til DATG blev udbredt.

Deltagende enheder

Fra Danmark deltog følgende enheder:

Inspektionsskibet HVIDBJØRNEN (med COM DATG stab), Korvetterne PETER TORDENSKIOLD, NIELS JUEL, STANFLEX-300 enhederne LOMMEN, STØREN, RAVNEN, GLENTEN og Ubåden SPRINGEREN.

Øvelsen var ledet af Commander Carrier Group Eight (COMCARGRU 8) og COM DATG var tildelt kommando over to Surface Action Groups (SAG) bestående af:

Inspektionsskibet HVIDBJØRNEN
Fregatten AUKSTAITIS (Litauen)

Korvetterne PETER TORDENSKIOLD og NIELS JUEL

Destroyeren CAMPBEL (USA)

Fregatten KOU (Estland)

Fregatterne GÖTEBORG (Sverige) og STOCKHOLM (Sverige)

Anti ubådsenhederne STØREN og LOMMEN.

RAVNEN og GLENTEN var i "Fast Patrol Boat Division 2" (FPB DIV 2) og under ledelse af en svensk torpedobådschef.

I alt deltog 50 skibe fra 11 nationer.

Hvordan gik det så

Øvelsen blev indledt med et særdeles vellykket havneophold i Stockholm - det største flådebesøg nogensinde. Man benyttede her tiden til møder og briefinger, inden søfasen indledtes. De svenske værter havde også forberedt et meget omfattende socialt program, som de høstede stor

Inde i containeren.

Søværnets Taktiske Stab, DANEX 2000.

CH 2. ESK med officerer på ledelse i DANEX.

anerkendelse for. Efter afgang fra Stockholm indledtes et program opdelt i en række små øvelser (serials) omfattende træning i forskellige procedurer, i våbenbrug og sømandskab. Øvelsesområdet var i forhold til tidligere år flyttet nordpå til den Botniske Bugt. Dette skulle vise sig at være en stor fordel for de deltagende enheder. Dels er der ikke så meget civil trafik, som i den centrale del af Østersøen og dels kunne de mindre enheder relativt let finde læ i de perioder, hvor Østersøen viste sig fra sin mindre charmerende side. Øvelsesområdet bød endvidere på uventet gode sonarforhold, hvilket mange af de danske enheder udnyttede til fulde under ubådsøvelserne. Det serialiserede program førte langsomt enhederne mod syd, hvor en scenario- eller "freeplay" fase fandt sted. Opgaven for de COM DATG underlagte enheder var at eskortere en konvoj bestående af to skibe med nødhjælp til Bornholm.

De deltagende torpedo- og torpedomissilbåde skulle agere "modstandere", men under stram kontrol af øvelsesledelsen, således at situationen ikke eskalerede. Scenariet var særdeles realistisk, og det var en udfordring for eskorte enhederne ikke at tilspidse situationen på baggrund af provokationerne fra "modstanderne". Eskorten nåede velbeholdent til Bornholm og dermed var BALTOPS 2000 slut.

Post Exercise Discussion - PXD

En del af de danske enheder sejlede herefter mod hjemhavne til en forfærdig sommerferie. Andre enheder (HVIDBJØRNEN, PETER TORDENSKIOLD, STØREN og GLENTEN) sejlede til Kiel for at medvirke i "Post Exercise Discussion" (PXD) samt deltagelse i den indledende del af den traditionsrige sejlerbegivenhed Kieler Woche. Konklusionen på PXD var, at BALTOPS 2000 havde været en succes. Koncepten synes

nu at have fundet en form, der kan danne grundlag for en fortsat udvikling de kommende år.

For DATG "pilotprojektstab" (nu Søværnets Taktiske Stab (STS)) markerede afslutningen på BALTOPS 2000, at man nu, gennem at have beskæftiget sig med et bredt spektrum af potentielle opgaver for en skibsbaseret maritim stab, kan siges at være i besiddelse af et særdeles bredt erfaringsgrundlag. På denne baggrund vil STS allerede fra den formelle etablerings start i oktober 2000 være vel forberedt til at løse sine opgaver, ikke alene i forbindelse med internationale maritime operationer, men også til operationer, der omfatter samarbejde med hær og flyvevåben. Chefen for Søværnets Taktiske Stab kan på denne baggrund udtale et "well done" til deltagende enheder – og sætte et "flueben" ud for PFP operationer.

2. ESK

OLFERT FISCHER

og søværnets internationale operationer

"Folketinget giver sit samtykke til, at der under FN sendes et orlogsfartøj samt eventuelt et forsyningskib til Mellemøsten. Fartøjerne skal medvirke til at sikre gennemførelsen af bestemmelserne i De Forenede Nationers Sikkerhedsråds resolution nr. 661 af 6. august 1990 om økonomiske sanktioner mod Irak efter de retningslinier, der er fastlagt i Sikkerhedsrådets resolution nr. 665 af 25. august 1990."

Så kortfattet var det beslutningsforslag, der blev vedtaget af Folketinget den 31. august 1990 og som skulle vise sig at blive skelsættende for søværnet.

Omkring 10 årsdagen for OLFERT FISCHERs afsejling til den Persiske

Fremmedartede horisonter passerer revy.

Golf den 12. september 1990 er der derfor en naturlig anledning til at genkalde begivenhederne omkring den historiske beslutning samt betragte beslutningen i perspektiv af søværnets generelle internationale profil.

Set i relation til Flådens over 500 år lange historie er OLFERT FISCHERs togt ikke en enestående begivenhed. Der henvises til den omfangsrige litteratur om Flådens operationer langt

fra hjemlandet, men specifikt fremhæves admiral Thiedes artikel i "OLFERT FISCHER i Golfen".

Ser vi nærmere på situationen efter NATO's oprettelse var Flådens internationale profil i en lang årrække repræsenteret ved fregatternes periodevis deltagelse i NATO's Stående Atlanterhavsflåde, STANAVFORLANT. Ved forsvarsaftalen for årene 1989-91 blev det imidlertid bestemt, at fregatterne skulle udfases senest

A Det varme vand har sin charme.

◀ Ofte er havnene ganske øde.

◀ Vedligeholdelse i fremmede verdensdele kræver ny logistisk indstilling.

▼ "Fjerntjeneste" har også sine behagelige sider.

ved udgangen af denne periode og de udgik af Flådens tal den 5. juni 1990.

Efter et par år uden dansk deltagelse i STANAVFORLANT besluttedes det forsøgsvis at lade korvetterne NIELS JUEL og PETER TORDENSKIOLD deltage i øvelse OPEN GATE 89 - en tilbagevendende NATO øvelse, der afvikles i området omkring Gibraltar. Deltagelsen var vellykket og beviste, at denne skibstype var i stand til at deltage i internationale operationer. Beslutningen om deltagelse i OPEN GATE skulle derfor vise sig at være ganske fornuftig og forudseende, idet den bibragte værdifulde erfaringer, som det hurtigt skulle vise sig, at man fik brug for.

Udsendelsen af OLFERT FISCHER var derfor en naturlig konsekvens af udfasningen af fregatterne samt på sin vis i naturlig fortsættelse af deployeringen til Middelhavet - om end af en noget anden karakter end nogen i søværnet havde forestillet sig. Efter en hektisk klargøringsperiode afsejlede korvetten den 12. september 1990 kl. 1900 fra Holmen og returnerede samme sted den 15. sep-

tember 1991. I mellemtiden havde korvetten, assisteret af det norske forsyningskib ANDENES, deltaget i operation FARAWAY med base i Jebel Ali i De Forenede Arabiske Emirater. Sammen udgjorde de to enheder en Task Group og således kom operationen på sin vis til at udgøre en form for forløber for senere overvejelser omkring Danish Task Group. Togtet var på mange måder markant: For første gang blev et dansk flåde-

fartøj stillet til rådighed for gennemførelse af FN sanktioner over for en aggressor.

Togtet havde en samlet varighed på i alt 368 dage med de store logistiske udfordringer, dette indebar samt behov for besætningsudskiftning mv. Deltagelse i operation FARAWAY gav søværnet mange værdifulde og konkrete erfaringer omkring gennemførelse af internationale operationer. Det drejer sig bl. a. om gen-

Vand og olie er legitime og evindelige interesser - for alle lande.

neførelse af en maritim embargo, herunder uddannelse i og gennemførelse af boardingoperationer.

Erfaringer med samarbejde i en bredt sammensat international styrke endnu før man havde opfundet begrebet Partnerskab-for-Fred (PfP) samarbejdet. Erfaringer med operationer under varme himmelstrøg og de krav, det stiller til skibes indretning og udstyr, samt ikke mindst besætningens mulighed for at kunne operere i længere patruljeperioder.

Fra 1992 var der igen periodevis dansk deltagelse i STANAVFORLANT nu med en korvet af NIELS JUEL-klassen og desuden i kortere perioder en ubåd. Samtidig deltog danske enheder fortsat regelmæssigt i NATOs Stående Minerydningsstyrke, STANAVFORCHAN.

STANAVFORLANTs rutinemæssige deployeringer blev i 1992 afbrudt af styrkens indsættelse til varetagelse af den maritime embargo mod det tidligere Jugoslavien – indledningsvis benævnt operation MARITIME MONITOR, der blev afløst af operation SHARP GUARD.

I perioden fra juni 1993 til juni 1996 opererede en international maritim styrke bestående af STANAVFORLANT, STANAVFORMED (NATOs Stående Flåde i Middelhavet) samt en til formålet etableret styrke fra WEU-landene, WEUCONMARFOR, som en meget effektiv styrke til håndhævelsen af FN's Sikkerhedsråds resolutioner.

I perioden blev omkring 74.000 skibe anråbt, mere end 6.000 blev inspiceret til søs og flere end 1.400 skibe blev omdirigeret.

Korvetterne deltog i SHARP GUARD i 7 perioder af hver 3 måneders varighed.

Korvetterne tegnede sig i disse perioder for anrøb af 629 skibe, inspicerede 124 og omdirigerede 10 fartøj-

er. Den danske indsats høstede megen politisk anerkendelse blandt andet illustreret af Forsvarsministerens besøg ombord i OLFERT FISCHER i august 1994 og i Forsvarsministerens pressemeddelelse, der blev udsendt efter operationens formelle afslutning den 1. oktober 1996: "SHARP GUARD har været et godt eksempel på NATOs aktive deltagelse i løsning af opgaver under mandat af FN. Uden den ekspertise og infrastruktur, som NATO besidder, er det vanskeligt at forstille sig, at en operation som SHARP GUARD kunne gennemføres med et så vellykket resultat.

Den danske deltagelse i operationen er i god overensstemmelse med det brede sikkerhedsbegreb, som dansk forsvars formål og opgaver tager udgangspunkt i. Ved at deltage i SHARP GUARD har de danske enheder været med til at fremme freden i området og derved påvirket den fælles sikkerhed i Europa i positiv retning."

I perioden efter 1996 har korvetterne rutinemæssigt deltaget i STANAVFORLANTs normale operationsmønster hvert år, ligesom dansk deltagelse i STANAVFORCHAN (fra 1999 MCMFORNORTH) har været regelmæssigt tilbagevendende med såvel kommandoskib som egentlige MCM enheder. For første gang stillede Danmark også en chef for STANAVFORCHAN i perioden 7. maj 1997 til 8. maj 1998.

Senest er søværnets muligheder for at kunne deltage i internationale operationer blevet fornemt demonstreret af minerydningsfartøjet MAKRELENs deltagelse i operation ALLIED HARVEST.

I sammenhæng med arbejdet i Forsvarskommissionen af 1997 samt det tilhørende arbejde i Udvalget vedr.

Forsvarets Materiel påbegyndte søværnet i 1997 interne overvejelser omkring Danish Task Group pilotprojektet.

Med udgangspunkt i Forsvarskommissionens beretnings bemærkninger om muligheden for etablering af task groups har pilotprojektet været centreret om substantiel dansk deltagelse i henholdsvis STRONG RESOLVE i 1998, NORTHERN LIGHT 1999 og BALTOPS 2000.

I forbindelse med indgåelse af aftalen om Forsvarets ordning 2000 - 2004, der bl. a. indebærer projektering og anskaffelse af to fleksible støtte-skibe og nærmere overvejelser omkring søværnets eskadrestruktur, blev det igangværende pilotprojektarbejde således politisk understøttet og senere officielt politisk godkendt i form af beslutningen omkring af oprettelsen af Søværnets Taktiske Stab. Udgangspunktet for nærværende indlæg var 10 års dagen for afsejling af korvetten OLFERT FISCHER til Den persiske Golf. Beslutningen var historisk og på mange måder markant. For søværnet var det et afgørende vendepunkt for deltagelsen i internationale operationer.

Som det fremgår, har de forløbne 10 år siden budt på søværnets deltagelse i en række markante internationale operationer. Samtidig kan vi konstatere, at vi netop omkring 10 års dagen står på tærsklen til en ny æra for søværnets deltagelse i internationale maritime operationer; nemlig i form af implementeringen af Søværnets Taktiske Stab pr. 1. oktober 2000.

CH 2. Eskadre

Foto: Gustav Lang

Korvetten OLFERT FISCHER i Den persiske Golf

Af orlogskaptajn
Anders Beck Jørgensen

OLFERT klar i det fjerne.

Orlogskaptajn A. B. Jørgensen er p.t. stabschef i pilotprojektet vedr. Søværnets Taktiske Stab og chef for korvetten OLFERT FISCHER, der lige nu er uden kommando og under ombygning i forbindelse med den igangværende levetidsforlængelse (Mid Life Update). Han gjorde som kaptajnløjtnant tjeneste som våbenofficer i korvetten og havde en samlet tjenestetid i Den persiske Golf i løbet af 1990-91 på ca. et halvt år.

Optakten og folketingsbeslutningen i begyndelsen af august 1990, hvor Irak invaderede Kuwait, deltog korvetten OLFERT FISCHER sammen med den øvrige del af Flåden i den

årlige øvelse DANEX (90). Alle fulgte med spænding udviklingen i Mellemøsten, og de færreste havde vel fantasi til at forestille sig, at korvetten blot en måned senere ville være på vej mod Den persiske Golf. Uanset det historisk set ingenlunde var uden fortilfælde, at danske flådestyrker har været udsendt til løsning af opgaver fjernt fra Danmark, opfattedes det alligevel som en usædvan-

lig begivenhed, at Folketinget den 31. august 1990 besluttede at sende en korvet til Den persiske Golf for at være med til at håndhæve FNs Sikkerhedsråds resolution om sanktioner mod Irak. Folketingets beslutning var et afgørende brud med mange års "berøringsangst" i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, og var dermed også et markant politisk signal til ikke mindst vores allierede.

FKP træner.

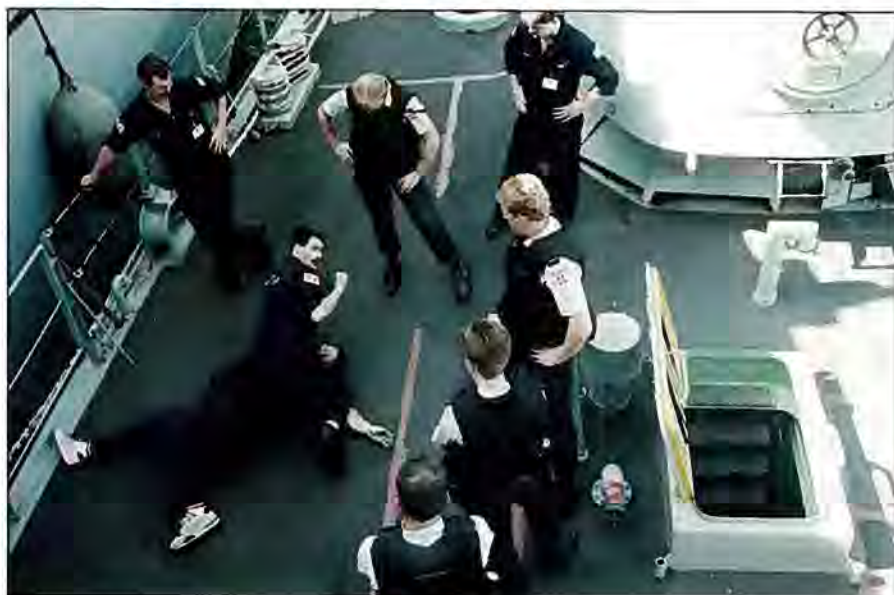
I stedet for passivt at se til ville Danmark spille en aktiv rolle for at sætte en stopper for den irakiske præsident Saddam Husseins uhyrligheder mod Kuwait. En ny epoke i dansk forsvar tog form og fundamentet for den sikkerhedspolitiske profil, som Danmark siden fik, fortsat har og anerkendes for, blev skabt.

Folketingsbeslutningen den 31. august og den efterfølgende forholdsordre til korvetten indebar, at der alene blev givet tilladelse til at anvende militære magtmidler i det omfang, det blev nødvendigt for gennemførelse af de operative bestemmelser i FN Sikkerhedsråds resolution nr. 665. Skibet måtte derfor karakteriseres som "ikke krigsførende", hvilket indebar, at korvetten alene kunne benytte magtanvendelse i overensstemmelse med resolution nr. 665. Korvetten måtte ikke tage del i kamphandlinger vendt mod Irak. I så fald måtte Folketingets samtykke på ny indhentes.

På denne politiske baggrund indledtes klargøringen af korvetten til operation FARAWAY. Dette navn fik operationen, og næppe mange andre end danskere kunne have fundet et navn, der så tydeligt viste selvfølelsen vedrørende korvettens udsendelse!

Forberedelsen

Allerede dagen efter Folketingsbeslutningen sejlede korvetten ud fra den daværende Flådestation København på Holmen lørdag den 1. september med kurs mod Svendborg værft. Der skulle bl.a. installeres aircondition, idet temperaturerne i operationsområdet var rapporteret at ligge i omegnen af 45 grader celsius. Desuden skulle der monteres skudsikre måtter omkring styrehuset, Radar Cross Section dæmpende materiale, chaff-anlægget SEA GNAT samt ismaskiner rundt om i skibet. Samtidigt indledte Søværnets Materielkommando en forceret anskaffelse af NATO Link 11 sporudvekslings system i samarbejde med adskillige samarbejdspartnere og firmaer. Hidtil var et typisk forløb fra beslutning til anskaffelse og operativ status for et sådant anlæg til skibsbrug mindst 12-15 måneder – nu

Bording uddannelse.

skulle det vise sig om det kunne lade sig gøre på 2 måneder.

Sideløbende med de omfattende installationsarbejder forestod gennemførelsen af et intensivt uddannelsesprogram på rekordtid. Men forinden var det nødvendigt at supplere besætningen helt op. Forsvarskommandoen og Søværnets Operative Kommando havde givet korvetten tilladelse til at henvende sig direkte til de øvrige eskadrer. Rent praktisk betød det, at divisionsofficererne fik mulighed for at håndplukke det personel, vi ønskede. Det bemærkelsesværdige var, at langt hovedparten af de adspurgte øjeblikkeligt var klar til opgaven. Selv med kun 10 dages varsel.

Mandag den 3. september var alle mødt om bord og de, der manglede funktionsuddannelser, blev beordret til de respektive uddannelsesinstitutioner. Da OLFERT FISCHER i ugen inden afsejlingen var på værft, oprettede divisionsofficererne midlertidigt "hovedkvarter" i søsterskibet NIELS JUEL, der lå på Holmen. Herfra blev samtlige aktiviteter koordineret.

Korvetten og især det nyligt ankomne personel var under hårdt tidspres. Mange af de påkrævede uddannelser ville under normale omstændigheder tage adskilligt flere uger, end vi havde til rådighed. Derfor var det nødvendigt at udvide undervisningstiden fra tidlig morgen til mid-

nat ugen igennem for at nå det hele. Og vi nåede det – takket være besætningens seriøsitet og entusiasme og uddannelsesinstitutioners fleksibilitet og professionalismisme.

Lørdag den 8. september sejlede OLFERT FISCHER fra Svendborg Værft med kurs mod Flådestation Korsør, hvor vi tog HARPOON missiler om bord. Efter den varsomme ombordtagning forlagde korvetten dagen efter mod Kattegat Syd for at gennemføre sø- og luftmåls skydninger samt afprøvning af ny type luftmålsammunition. På Holmen tog vi om mandagen en anden version SEA SPARROW missiler ombord (udlånt af den norske marine), som var bedre egnet til nedskydning af lavtgående antiskibs missiler ("sea skimming missiles") end den type, søværnet sædvanligvis var udrustet med. Årsagen til dette typeskift skyldtes det forhold, at de irakiske Mirage F1 jagere var bevæbnet med lavtflyvende EXOCET missiler, som formentlig ville udgøre den største trussel. Ligeledes havde vi af den hollandske marine med få dages varsel lånt et passende antal mandbårne STINGER missiler. Efterfølgende ville en del af besætningen modtage den nødvendige uddannelse til betjening heraf. Uddannelsen foregik i Holland, mens korvetten forlagde sydover. Personellet påmønstrede efter endt uddannelse den 22. september på Kreta, hvor korvetten gjorde

et kort fuelstop. Med den nye artilleri-ammunition, de nye SEA SPARROW missiler suppleret med de mandbårne STINGER missiler kunne korvetten ganske enkelt ikke udstyres meget bedre og dens luftforsvars kapacitet var dermed helt i top.

Kursus i gennemsyn og kontrol af civile skibsdokumenter

Ugen inden afsejlingen tilbød rederiet A.P. Møller - med vanlig sans for rettidig omhu - et "kursus" i gennemsyn og kontrol af civile skibsdokumenter og -certifikater samt rundvisning i et containerskib. Det blev det store MARGRETHE MÆRSK, der under et ophold i Bremerhaven, Tyskland blev målet for en én-dags flyverejse for en håndfuld af OLFERT FISCHERs officerer. På daværende tidspunkt var der i søværnet ikke noget udbredt kendskab til embargo-operationer, og dagens orientering gav derfor en værdifuld indføring i internationale skibspapirer. Den praktisk opfølgning fandt sted i Golfen med hjælp fra US Coast Guard Law Enforcement Detachment (USCG LEDET) teams. Hensigten var, at korvettens boardinghold - under beskyttelse af Søværnets Frømandskorps - skulle kunne optræde sikkert og professionelt ved eventuelle bordinger.

- netop denne korvet?

I tiden op til folketingsbeslutningen fornemmede mange måske, hvor det bar hen. Det værste var egentlig usikkerheden og ventetiden, indtil det var afgjort, at det netop var OLFERT FISCHER, der skulle sendes til Golfen. Valget af netop denne korvet blev betinget af antal driftstimer på de forskellige anlæg om bord, og det viste sig klart, at netop OLFERT FISCHER var den korvet, der var bedst teknisk forberedt på det tidspunkt. Sideløbende med OLFERT FISCHERs klargøring indledte søsterkorvetten PETER TORDENSKIOLD sin forberedelse med henblik på en eventuel afløsning.

- en helt normal opgave!?

Det er klart, at mange gjorde sig tanker om, hvad der var i vente og hvad opgaven indebar. Det var hævet over

TICONDEROGA klasse krydser på patrulje i Rødehavet.

enhver tvivl, at det ikke var nogen rar tid for de pårørende, for besætningsmedlemmerne kunne ikke i detaljer på forhånd orientere om, hvad opgaven indebar eller hvornår hjemkomst på ny ville finde sted. Selv om mange om bord udtalte, at de betragtede dette som en helt normal opgave, om end den skulle udføres under noget sydligere himmelstrøg end vi var vant til, skulle det senere vise sig at blive et usædvanligt og langt mere spændende og udfordrende togt, end vi havde forestillet os.

Kort før afgang fra Holmen talte forsvarsminister Knud Enggaard til besætningen om betydningen af den forestående opgave. Og efterfølgende gav chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Knud Borck os de sidste formanende ord, inden korvetten med kommandørkaptajn Henrik Elbro som chef den 12. september præcis kl. 1900 forlod Flådens Leje (Holmen).

Mange af dette blads læsere overværede formentlig korvettens afgang enten via TV eller fra Langelinie og man må vel konstatere, at bedre pressedækning og positiv omtale kunne søværnet næppe have ønsket sig. Besætningen fornemmede med rette, at vi havde det meste af nationen i ryggen, når vi nu begav os ud på et togt, der - uden begrænsende fodnoter - skulle bringe os sydligere end noget dansk orlogsfartøj havde været de seneste 90 år. Med Langelie-

nie fyldt til bristepunktet af vinkende pårørende, slæbebåde med aktive vandkanoner, dusinvis af kanoer og robåde med rejste årer til hilsen, var det ikke unaturligt, at en følelse af national stolthed vældede op i de ombordværende. En afsejling ingen af os, der var med, nogensinde vil glemme.

Passagen af Kronløbet satte et punktum for 14 hektiske dages forberedelser. Om sider var vi til søs, og vel klar af Drogden kunne vi nu vende blikket og koncentrationen fremad.

Forlægningen

I løbet af natten gennemførtes kontrol og justering af korvettens "Radar Cross Sections" i farvandet ud for Stevns med assistance fra Forsvarets Forskningstjeneste. Herefter, via Kielerkanalen, stod vi et døgn efter afgang fra Holmen ud i Tyske Bugt, videre derfra til Den Helder i Holland, hvor det personel, der var udpeget til STINGER-uddannelse blev sat i land. Med korvetten toppet op med olie og vand forlod vi senere samme dag den hollandske flådebase og passerede i nattens løb i magsvejr Den engelske Kanal.

I øvelsesområdet ud for Plymouth gennemførtes et vellykket missilskud med nedskydning af et RUSH-TON slæbemål på en afstand af 15.000 yards. En tilfredsstillende formiddag og en komfortabel fornemmelse for alle om bord at vide, at vort

vigtigste selvforsvarssystem virkede upåklageligt. Efter et kort møde med den danske forsvarsattaché i London, kommandør Erik Fage-Pedersen, stod vi efter missilskydningen sydvest over mod Biscayen, som årstiden til trods viste sig fra sin venlige side.

Det gode vejr og den vellykkede start på togtet satte sit tydelige præg på besætningen, der var klar til de kommende udfordringer og højt motive-ret. Den umiddelbare udfordring var ikke mindst at få åbnet de mange kasser, der til sidste øjeblik inden afgang var taget om bord og få mønstret, registreret og stuvet de store mængder grej. Meget var nyt og ukendt for besætningen, og teknikofficeren og skibslægen havde travlt med at forberede specialuddannelserne for besætningen i brugen af nye ABC-mas-ker, -dragter og meget andet.

Mandag den 17. september, hvor vi midt på dagen passerede Kap Finisterre på den spanske nordvestkyst, startede et omfattende uddannelses-program, der primært bestod i intensiv træning i anvendelse af det nye ABC-udstyr. Men også sanitets-øvelser, vedligeholdelsesskydning med håndvåben, afprøvning af SEA GNAT, materielkendskab, orientering om sejlads i varme, imødegåelse af tropesygdomme og meget andet blev gennemført, alt imens vi passerede den portugisiske kyst.

Da vi var tværs af Cadiz sås det smalle Gibraltar stræde på radaren og kort efter ankomst til den engelske kronkoloni kunne der gives landlov. Vi havde nu ca. 1/4 af forlægningen bag os.

Kasserne med tropetøjet - store forventninger

Under forlægningen fra Gibraltar til Souda Bay på Kreta fortsatte det intensive uddannelsesprogram. Besætningen gik til opgaven med beundringsværdig ildhu. Syd for Sicilien fik vi en kærkommen lejlighed til at gennemføre en luftforsvarsøvelse i selskab med fem italienske korvetter og en eskadrille F-104 STAR-FIGHTERE. Samtidigt åbnedes kasserne med tropetøjet under store forventninger; det viste sig, at der var valgt grå FN skjorter, bermuda-

shorts og knælange uldne strømper til sorte (solide) sandaler. Måske ikke det mest elegante valg, men sandsynligvis det bedst opnåelige, omstændighederne og tidsfristen taget i betragtning.

Efter et døgn på Kreta og en enkelt "baderulle" fortsatte vi på turbine i de næste 24 timer indtil ankomst til Port Suids red i Ægypten. For første gang på togtet mødte vi her en gennemgribende anden kultur og mentalitet. For at være forreste skib i den sydgående konvoj i den 193 km lange Suez-kanal måtte det ægyptiske bureaukrati adskillige gange bestikkes - med toldfri cigaretter. Vi oplevede endda, at lods båden sejlede op på siden af korvetten og kækt spurgte, om vi havde gaver eller cigaretter til ham, underforstået at ellers ville ekspeditionstiden blive væsentligt forlænget. Danske søfolk, der ofte besejler Suez-kanalen, havde inden vi forlod Danmark fortalt, at vi ikke skulle være nærige med "smørelsen", hvilket vi så heller ikke var. Det lykkedes os derfor at komme forrest i konvojen, hvilket stillede os noget mere fleksibelt i fald noget uventet skulle ske.

Svært bevæbnede ægyptiske lastbiler

Den danske ambassadør i Ægypten, Jørgen Bøjer, havde inden afsejlingen fra Port Said oplyst, at svært be-

væbnede ægyptiske lastbiler ville følge os fra Sinai-halvøen gennem passagen af kanalen af hensyn til terrorist truslen. Irak havde nemlig udtalt, at krigsskibe, der passerede Suez med det formål at deltage i blokaden, var potentielle mål. Derfor blev korvettens våbensystemer klargjort og bemanded. Desuden anlagde alle "hundetegn", og situationens alvor gik mere og mere op for besætningen. Efter 18 timers sejlads var vi igen i kanalen og sørejsen fortsatte sydover i Det røde Hav.

45 grader i skyggen

I den nordlige del af Det røde Hav og ud for indsejlingen til Aqaba-bugten havde USA placeret en del enheder, herunder bl.a. et par missil krydsere af TICONDEROGA-klassen og et hangarskib beskyttet af adskillige eskortefartøjer.

Medens besætningen 14 dage efter afgang fra Holmen var optaget af at fotografere delfiner for boven, passerede vi i løbet af dagen Krebsens Vendekreds. Middagstemperaturen sneg sig støt op i nærheden af de 40 grader og med en fugtighedsprocent på 90 var det næsten uudholdeligt at opholde sig på dækket. Værre blev det imidlertid i Jeddah i Saudi Arabien, som vi kortvarigt anløb for at bunkre. Her var temperaturen 45 grader i skyggen, hvilket gav os en forsmag på de betingelser, som kor-

Dromedarer findes på enhver tur i land. Det er ikke varmedisens skyld.

Et slagskib (USS WISCONSIN) forsyner vor korvet.

vetten og dens besætninger skulle arbejde under det kommende år – for ikke at tale om havvandstemperaturer over 25 grader – en udfordring for kølingen af hovedmotoren. I Jeddah kunne der ikke gives landlov, men en tur på kajen gik dog an, om end de Kalasnikov bevæbnede pakistanske lejesoldater mistroisk sendte især den kvindelige del af besætningen undrende blikke.

Atter til søs genoptog vi uddannelsesprogrammet med bl.a. klarskibssøvelser og test af krigsammunitioen til 20mm batterierne alt imens, vi passerede Sudan og Etiopien om styrbord og Saudi Arabien om bagbord. Da vi sejlede igennem Bab El Mandeb strædet i Rødehavets sydlige del mellem Djibouti på det afrikanske kontinent og Yemen på Den arabiske Halvø, var beredskabet om bord forhøjet. Det skyldtes udelukkende Yemens tvivlrådighed i Mellemøstkrisen og landets slet skjulte sympati for Saddam Hussein.

11 grader 52 minutter Nord

Ved middagstid den 29. september nåede vi i Den adenske Bugt sørejssens sydlige breddegrad, nemlig 11 grader 52 minutter nord. Herefter gik det mod nordøst og gennem det ækvatoriale stillebælte rundede vi Afrikas Horn. Den efterfølgende dag stod vi ud i Det indiske Ocean og fornemmede tydeligt nordøstmonsunen og oceandønningerne.

I Det arabiske Hav ud for Oman testede vi for første gang på turen korvettens OTO MELARE kanon mod en udlagt skydepilk. Formålet var at klarlægge den højere krudttemperatur forøgelse af mundingshastigheden samt corioliskraftens indflydelse på disse breddegrader.

Natten mellem den 2. og 3. oktober etableredes 2. beredskabsgrad før passage af Hormuz-strædet. Om morgenen den 3. sejlede vi ind i Den persiske Golf og fornemmede historiens vingesus. Dels skrev vi dansk flådehistorie, dels afsluttedes Den kolde Krig med Tysklands genforening netop denne dag.

Ved ankomst til havnen Jebel Ali 40 km sydvest for Dubai i De forenede arabiske Emirater afsluttedes en over 7.000 sømil lang sørejse, og korvetten blev modtaget af den danske ambassadør i Emiraterne, Bent Kiilerich.

Togtets to første faser, nemlig forberedelsen og forlægningen, lå bag os. Vi var nu klar til tredje fase – det egentlige formål med vores tilstedeværelse – deltagelsen i den maritime blokade.

Den første tid i operationsområdet

Som led i forberedelserne til korvettens deltagelse i FN-blokaden, var Chefen for Søværnets Operative Kommando i midten af september taget til Dubai for at orientere sig om

forholdene og for at meddele de tilstedeværende nationer, at et dansk orlogsfartøj var undervejs.

Operationsområderne var inddelt i tre hovedfelter. ALFA (øst for Hormuz strædet), BRAVO (vest for Hormuz) og endelig CHARLIE (den centrale Golf). Kontreadmiral Knud Borck (CH SOK) havde meddelt, at OLFERT FISCHER indledningsvis ville patruljere i BRAVO-felterne og senere i de mere fremskudte CHARLIE-felter, hvor foreløbig kun orlogsskibe fra USA, Storbritannien og Canada opererede.

Kort efter korvettens ankomst til Jebel Ali blev officererne i operationsrummet og vagtcheferne inviteret om bord i HMS JUPITER, en britisk LEANDER-klasse. JUPITER havde været på patrulje i Golfen siden juli og var derfor nøje bekendt med forholdene. Vi fik en meget nyttig og informativ briefing om, hvordan man opererede og samarbejdede og ikke mindst, hvor meget briterne havde set til det irakiske flyvevåben, hvilket dog var ret begrænset.

Under opholdet blev LINK 11 installeret i korvettens operationsrum (Orummet), hvilket var afgørende for en tilstrækkelig god varsling samt en smidig billedopbygning i samarbejde med vores kolleger i koalitionen. Der blev hermed "skrevet verdenshistorie" – ingen havde før danskerne formået med succes at gennemføre anskaffelse, afprøvning, installation og aflevering til operativt brug af et sådant anlæg på så kort tid.

Varslet blev i øvrigt tilvejebragt bl.a. fra AWACS-fly, der i døgndrift befandt sig over den centrale Golf eller over den østlige del af Saudi Arabien. Der herskede ingen tvivl om, at koalitionen havde fuld kontrol over luft rummet.

De forskellige felter fordelt

Den 8. oktober afholdtes et planlægningsmøde, som Storbritannien, USA, Australien, Canada, Frankrig, Italien, Holland, Belgien, Argentina, Spanien og Danmark deltog i. Ved mødet blev de forskellige felter fordelt blandt de deltagende nationer en måned frem. For korvettens vedkommende blev det aftalt, at den første patrulje over 10 døgn skulle fore-

gå i BRAVO områderne. Den efterfølgende patrulje skulle foregå i CHARLIE-felterne. At korvetten så relativt hurtigt var rede til at operere i CHARLIE-felterne, øgede respekten for korvetten. Det bevirkede, at vi snart blev betragtet på lige fod med de langt større enheder fra de andre nationer. Dette skal desuden ses i sammenhæng med, at flere andre flåder udelukkende opererede øst for Hormuz.

Få dage inde i den første patrulje kunne vi klart erkende, at man fra amerikansk side var i færd med at ændre normalbilledet. Hidtil opererede de allierede fly ikke nordligere end området ud for Qatar og Bahrain. Men vi erfarede via LINK 11 billedet, at de daglige flyvninger efterhånden foregik tættere og tættere ved den kuwaitiske kyst. Mønstrer i luften ændrede sig dag for dag, og dermed steg spændingen om, hvad der ville ske. Når de irakiske jagerfly forlod Irak og fløj ud over vandet sydligere end ca. 60 sømil fra den kuwaitiske sydgrænse, blev de prompte "interceptet" og afvist af de amerikanske CAP-missioner (Combat Air patrol). Sådanne episoder fandt sted ca. 200 sømil nordvest for korvetten og skabte altid en skærpet stemning om bord. Ligeledes blev de iranske jagerfly pure afvist de få gange, de vovede sig ud over Golfen. Den enes-

te flytype, man fra amerikansk side tillod i Golfen var et iransk ORION rekognosceringsfly, der som regel fløj en patrulje et par gange om ugen.

Hverdagen i Golfen

Efter de første 10 døgn patrulje var alle bekendte med opgaven og de forhold under hvilke, vi opererede. Det var blevet hverdag i Golfen – om man så må sige. En ny skibsrutine havde efterhånden indfundet sig, hvilket bl.a. indebar, at alle - afhængig af situationen - havde dele af eller hele den personlige krigsudrustning på eller i det mindste inden for rækkevidde. En sådan foranstaltning bliver hurtigt en del af hverdagsrutinen, hvilket der selvsagt var fuld forståelse for overalt i skibet. Man vænede sig hurtigt til de herskende forhold og vilkår.

Opgaven at deltage i flådeblokaden bestod i al væsentlighed i at "investigere" de handelsskibe, der passerede vores patruljeområde, og efterfølgende indhente oplysninger om især nationalitet, last og destination. Det skete under tiden, at vi havde vanskeligheder med at få de iranske co-astere i tale. I de tilfælde gjorde korvettens arabisk talende tolk god fyldest - en svada på det lokale sprog gav altid resultater.

De fleste af koalitionen boardinger foregik i Den omanske Bugt uden for

rækningen af det irakiske flyvevåben. Når boardinger fandt sted, var der som hovedregel flere nationer til stede for derved at understrege sammenholdet og opbakning omkring FN-operationen. Ofte anvendtes boardinghold fra enheder, der havde helikopter om bord, hvilket sikrede en hurtig overførsel. Hvis lasterne var omfattet af embargoen, blev de pågældende skibe som hovedregel opbragt og tvunget ind til Muscat i Oman. Her lossede man synderen, inden videre sejlads blev tilladt, hvilket var det typiske blokademønster.

AIR RAID WARNING RED

Efterhånden som den nye hverdag blev rutine og alle om bord blev fortrolige med deres respektive opgaver, måtte vi finde på nye tiltag for at aktivere besætningen og holde koncentrationen skærpet. Som bekendt er der intet, der svækker koncentrationsevnen, som ren rutine. Derfor indlagde vi næsten dagligt et par uvarslede øvelser, der i reglen kun omfattede den del af besætningen, der var på vagt. De uvarslede øvelser kunne f.eks. bestå i, at der blev beordret AIR RAID WARNING RED. Det betød for SEA SPARROW missilernes vedkommende, at de øjeblikkeligt blev klargjort til affyring. Det eneste, der så manglede, var en måludpegning og et tryk på fyrknappen. Det krævede måske nok en særlig bred tolkning af "Sikkerhedsbestemmelser for våbenanvendelse i fredstid", idet missilsystemet blev bragt op på sidste stadiet inden affyring. Det var imidlertid korvettens skøn, at en sådan afprøvning var nødvendig for at kontrollere, at systemerne og personalet kunne det, vi forventede i en eventuel skarp situation. Vi blev på intet tidspunkt skuffede.

Sideløbende med våbenøvelserne aktiverede vi også vagtcheferne ved at lade dem reagere på et simuleret indkommende missil. Ved at oplyse pejlingen drejede vagtcheferne korvetten rundt på den kurs, der minimerede Radar Cross Section, samtidig med at gashåndtaget blev lagt i bund og luftudkiggene på vagtchefens ordre affyrede en serie håndholdt chaff. Derudover etableredes

Om bord i USS NIMITZ – en flydende by med tilhørende fighterbase.

OLFI er kommet i dok med de store (Dubai 1991).

ofte gastæt lukning og afholdtes ABCD- og sanitetsøvelser.

Nu og da blev hverdagen krydret med helt specielle oplevelser. Dette kunne f.eks. være en eskortering fra Hormuz-strædet til den saudiarabiske nordøstkyst af en amerikansk "battle-carrier-styrke" formeret omkring hangarskibet USS MIDWAY, der i midten af november deltog i en stor allieret landgangsovelse. I relation til denne landgangsovelse optrådte de amerikanske jagerfly mere og mere offensivt og gennemførte dagligt op til 1.200 missioner nær Irak og Kuwait. En magtdemonstration, der ikke var til at tage fejl af.

Kystvagtskibet ANDENES

Norge besluttede som bekendt at sende et støtteskib for den danske korvet til Golfen, og valget faldt på kystvagtskibet ANDENES. Dette skib indgik i Task Group 420.5 og var underlagt taktisk kontrol af chefen for OLFERT FISCHER, der samtidigt var Task Group Commander. ANDENES ankom lidt senere til Jebel Ali end OLFERT FISCHER og medbragte blandt andet det danske logistiske støtteelement, kaldet DALOG. Under udnyttelse af de mange værdifulde kontakter i land, der var tilvejebragt af A.P. Møller koncernen, sikrede DALOG, at al transport til og fra korvetten af reservedele o.s.v. smidigt kom igennem, anskaf-

fede friske forsyninger, herunder proviant og forestod i det hele taget de mangeartede gøremål, som et logistisk team under alle forhold sædvanligvis er ansvarlig for.

ANDENES var i søen, når OLFERT FISCHER var det og opererede altid i "nabofeltet" i Golfen for derigenem at sejle under beskyttelse af de danske missilsystemer, idet ANDENES kun var sparsomt bevæbnet. Samarbejdet mellem de to besætninger forløb forbilledligt smidigt og i særdeles god stemning. Den 28. oktober, der meget vel kunne bruges til at markere afslutningen af alle forbedringer for begge skibes familiarisering til området, anvendtes således til en fælles festligholdelse af Tordenskiolds 300 års fødselsdag – på ANDENES!

Afslutning

Tiden nærmede sig tre måneder for afsejlingen fra Holmen, og det blev hjemmefra besluttet, at OLFERT FISCHERs besætning skulle afløses af PETER TORDENSKIOLDs. Efter behørig overlevering om bord tog vores kolleger over, og vi fløj tilbage til Danmark, hvor vi ankom 10 dage inden Julen 1990. Ved hjemkomsten til Flyvestation Karup fik vi en varm velkomst af CH SOK, hvorefter vi blev overladt til toldvæsenets embedsmænd. Først derefter kunne vi omsider forenes med vores familier.

Nationens sønner og døtre var atter landet i Danmark!

Der skulle gå endnu en måned inden krigsudbruddet var en realitet den 17. januar 1991. Da luftangrebet satte ind, var PETER TORDENSKIOLDs besætning på plads i søsterskibet i operationsområdet. En førstehåndskildring af oplevelserne i dagene omkring krigsudbruddet, hvor operation DESERT STORM begyndte overlader jeg trygt til et eventuelt senere, særskilt indlæg af de, der var om bord dengang.

Erfaringerne

Det vil føre for vidt at beskrive alle indhøstede erfaringer og betragtninger i øvrigt. Lad mig dog summarisk nævne, at korvettens professionalisme på intet tidspunkt kom til kort i sammenligning med de større mariner, at besætningen på en række områder var med til at bryde veje for en ny operativ og teknisk tænkning, og at moralen om bord stedse var høj. Besætningens adgang til kommunikation til Danmark kunne have været bedre. Håndteringen af pressen kunne have været grebet lidt anderledes, mere aktivt og imødekommende an, og informationen af de pårørende var ikke fra første færd tilrettelagt helt hensigtsmæssigt. Endelig viste den til lejligheden i Søværnets operative Kommando oprettede "Golfcelle", med dens bemanning på døgnbasis, sig hurtigt at have sin berettigelse. Den viste sig som et uundværligt og professionelt bindeled mellem Danmark og korvetten i FARAWAY.

Forfatteren

De gamle kan endnu

Solen stod højt på himlen, da minelæggeren FYEN ankom til skydeområdet nord for Sjællands Odde. "Vores" minelægger var udvalgt til at foretage installationsskydningen af SeaStinger-missil-systemet i FALSTER-klassen, en opgave der blev set frem til med spænding. Da korvetten NIELS JUEL ugen forinden måtte aflyse sin skydning, øjnede vi muligheden for at blive den første danske flådeenhed, der skulle affyre et "live" SeaStingermissil. Først på formiddagen modtog vi personel fra Søværnets Materielkommando, Artillerikursus Sjællands Odde (ASO) samt fra 3. Eskadre, der skulle lede, registrere og observere selve skydningen. I denne forbindelse installeredes forskelligt GPS-udstyr, der skulle sikre, at den fjernstyrede drone blev guidet ind over skibet. Endvidere installeredes registreringsudstyr til indsamling af data til efterfølgende analyser og udarbejdelse af betjeningsreglement.

Da udstyret var kommet på plads, kunne de nylig monterede SeaStinger-affutager afprøves. Dette blev foretaget med THT'ere (Target Hit Trainer), der blev monteret i de tre affutager på henholdsvis styrbord og bagbords båddæk og agterdækket. Inden droneindflyvningerne begyndte, blev den implicerede del af besætningen orienteret omkring selve missilets opbygning, betjening, målfatning samt sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med en live skydning. Den konstabel, der var blevet valgt som skytte, lod til at have is i maven og udviste ingen tegn på nervøsitet - i hvert fald ikke på det tidspunkt.

Da den første drone skulle sendes i luften fra ASO, var vinden for kraftig. Dette betød, at launch af dronen måtte udsættes til stor skuffelse for besætningen, der havde taget opstilling på fordæk og åben bro som tilskuere til denne "live Rambo-scene".

Launchmotoren kastes efter 1/4 sek.

Endelig kom den første drone i luften og begyndte sine indflyvninger. På grund af tekniske problemer holdt den dog ikke særlig længe og måtte afløses af drone nummer 2. Det blev til endnu et par blinde løb inden den endelige skydning.

Sikkerheden var naturligvis i højsædet under hele seancen. Derfor gik megen tid med at afvise handelsskibe og lystsejlere, der uforvarende sejlede ind i fareområdet. Alle de anrøbte, og via gummibåd kontaktede, skibe og lystsejlere var dog meget samarbejdsvillige og "clearede" fareområdet hurtigst muligt.

Booster motoren tændes.

Under hele forløbet blev besætningen orienteret fra O-rummet om dronens position - og hvorfra man kunne forvente at blive overfløjet næste gang. Der blev udvist stor interesse fra alle skibets divisioner, selv maskinbesætningen var kommet op i lyset for at se "fuglen" flyve.

Meldingen lød i højtalerne: "Dronen er på vej ind fra grøn 90". Prejningerne fra O-rummet blev mere og mere intense. Den hidtil rolige stingerskytte begyndte så småt at svede i hænderne samtidigt med at grebet strammedes om håndtagene. Da chefen havde modtaget de rigtige sikkerhedsmeldinger, gav han skytten tilladelse til engagement på afstand af 4500 yards.

Da skytten fik optisk kontakt, og dronen var indenfor skudafstand, lød skuddet. Missilet fløj i en let ujævn kurve men ramte målet ganske præcist. Et kort lysglimt og dronen, eller resterne af den, faldt i havet. "Det virkede sgu!" (chefens udbrud).

Lang tids forberedelse kulminerede, og det hele var overstået i løbet af nogle få sekunder. Den første "live" SeaStinger-skydning fra en dansk sejlede enhed var en realitet og endda en succes.

Søværnets ældste operative kampenhed viste, at "de gamle" kan endnu.

FYEN

DANEX 2000 – en ny æra begyndt

Den traditionelle danske øvelse, som hvert år har taget sommerferiestemningen fra skibene og deres veltilpasse, solbrændte og frihedsforventede besætningsmedlemmer, fik i år et par nye aspekter. Selv om de var små, er langtidsvirkningen nok ikke så ringe endda.

Pressecenter i rekordfart

Det kan jo ikke undre nogen, at netop dette blad jublede lidt over den forøgede medieindsats. Der blev indrettet et pressecenter i rekordfart. Med en tidshorizont på to dage og et budget på noget der helst skulle ligne et nul – lige bortset fra 10 rådighedsdage, så en af det nu fast oprettede PIC ST/SOK team af designerede reservepersonaler, kunne indkommanderes. Der var en PL-R fra

Århus, som med det korte varsel kunne rive godt en uge ud af kalenderen og være med.

Så pressecenteret bestod af Presse- og Informationselementet i Ledelsessekretariatet i Søværnets operative Kommando - den gamle redaktør og hans sekretær, der har huseret som et team i de sidste tre års større pressecentre – suppleret med Chefen for Ledelsessekretariatet, når han kunne få tid fra andre opgaver. Det operative virkefelt så noget kompliceret ud, idet flyvevåbnet havde tre store mediebegivenheder planlagt i mindste detalje – den ene endda med NATO pressecenterindsats; i alt ikke under 40 aktive presse- og info-folk. Det, de skulle formidle til medierne, var intet mindre end H.K.H. Kronprinsens første soloflyvning, NATO Air Meet og Tactical Fighter Weaponry alle i næsten samme periode og samtidigt med DANEX 2000. Resultaterne af den indsats stødte vi på med det samme, men da vi jo tilhører det samme forsvar i det samme land, skulle der blot en op-ringning til Flyvertaktisk Komman-

Regentparret på broen.

dos presseofficer, før vi havde en samarbejds- og dekonfliktionsaftale.

Hendes Majestæt Dronningens planlagte dykning

Med tre og en halv mand i et pressecenteret, må man have sine prioriteter helt klar fra starten. Normalt ville denne indsats kræve mindst 25 i et internationalt pressecenter, som kunne dække alle deltagende nationer, med tætte relationer til CINCEASTLANT via presseofficeren i STANAVFORLANT stab – eller rettere sagt relationer på sikre forbindelser og Internet med relevante medspillere. Også "Ständige Einsatzausbildung der Flotte" ville kræve tætte relationer til Glücksburg og den tyske flådes pressesektion, hvis der skulle have været koordineret noget til de tyske skibe, der for første gang deltog inde under den fælles øvelsesoperationsordre.

De særlige aspekter ved dette års DANEX var, som ovenfor nævnt den helt afgørende og meget større deltagelse fra internationale enheder og var H.M. Dronningens planlagte dykning og sejlads med undervandsbåden SPRINGEREN og endelig gensynet med den nu helt officielt godkendte Danish Task Group, der havde sit søgående hovedkvarter ombord i inspektionsskibet HVIDBJØRNEN.

HM Dronningen går ombord i SPRINGEREN.

Lille passager på Hvidbjørnen.

- ikke som i gamle dage (forrige år!)

Den hurtige plan gik ud på at informere via en særlig hjemmeside – oprettet på rekordtid som en under-side til www.sok.dk med tilnavnet www.sok.dk/danex2000. Her ville vi lægge alle relevante oplysninger til pressen, så vi ikke som i gamle dage (forrige år!) skulle sidde og faxe alle oplysningerne rundt til alle redaktioner i medieverdenen. Den del af planen virkede over al forventning – specielt fordi der udsendtes et ord fra "Augustus" om, at man gerne så så mange artikler indsendt fra skibene som muligt – under øvelsen, så hjemmesiden kunne afspejle den virkelige øvelsesverden – specielt set fra personellens side – suppleret med billeder. Det blev til en lang række gode artikler – også fra den amerikanske enhed, som øjensynligt er vænnet til dette hjemmefra, hvor en hjemmeside hele tiden afspejler skibets gøren og laden til stor glæde for de pårørende hjemme i USA – eller for den sags skyld over hele kloden.

Et par gamle damer, der pynter sig

Der blev udlovet en præmie til det skib, der indsendte den bedste artikel, og overrækkelsen blev foretaget ude på havet inden hjemsejling af Chefen for Søværnets Operative Kommando. Det var minelæggeren MØEN, der løb af med sejren, med en "flåderealistisk" artikel om et par gamle damer, der pynter sig til DANEX skønt noget røde i kammen. Selve presstjenesten blev hele tiden

– når man da kunne få mobiltelefonerne til at række – koordineret med den søgående øvelsesstab, hvilket også var en nyskabelse i en DANEX, der ikke før har haft åben pressepolitik. Der udformedes et katalog over tilbud til pressen, der så ville blive hentet prompte i de mest formålstjenlige havne. Det gav en del udbytterige medsejladser – og vi lærte også (igen igen), at alle presseaktiviteter i en given tid skal passere et punkt for dekonflikation. Dette vil blive indskærpet alle deltagende eskadrer, landinstitutioner og flådestationer.

De opnåede resultater er vi for beskudne til at omtale. Det har man vel kunnet følge med i i de aviser, der lå og ventede derhjemme efter øvelsen og på hjemmesiden, som nævnt ovenfor. Vi skal dog lige nævne, at de der ikke holder EkstraBladet til daglig, gik glip af to hele og positive bagsider (den 1. og 7. september) med H.M. Dronningens dykning som tema.

TV- mæssigt gik det også godt i Nordjylland, hvor TV-2 Nord havde hele syv minutter om Dronningens

En ældre dame klæder sig på til selskab

Nu gør hun det igen, det hun er så god til, forbereder sig til et større selskab. Men først skal hun finde alle sine smykker frem – ringe, kæder og flag. Alt skal efterses, renses og poleres, så hun kan tage sig rigtig godt ud ved store selskab. Til tider vil jeg nok synes, at hun er lidt pyntesyg, og med alderen er det kommet til at tage længere og længere tid, at få hende virkelig præsentabel. Alle hendes hjælpere har de sidste to dage gennemgået hendes klædningsdragt på

Den gamle dame – MØEN.

HVIDBJØRNENS gummibåd henter to tv-hold på kajen i Århus (FTV og DR1, Aktuelt).

sejlad med SPRINGEREN – og GRIBBEN som ledsagefartøj og pressekib. Resten kommer i Forsvarets Tv-magasinprogram FLASH, der sendes i TvDanmark kanalerne. Til glæde for de, der ikke endnu har koblet sig på Internettet, bringer vi et par repræsentative artikler – sammen med den vindende.

kryds og tværs, hver en wire og hvert et flag er på plads. Jo, hun bliver fin.

Alderen er svær at skjule, og svundne dage, hvor hun var hovedpersonen ved et hvert selskab, er for længst forbi. Det skal dog retfærdigvis siges, at tiden igen har gjort hende til genstand for megen opmærk-

somhed. Ikke mindst for hendes store erfaring og den tryghed, som hun repræsenterer. Og tag endelig ikke fejl. Når dansen går i gang, er hendes balkort altid fyldt op, og hun danser med alle fra høj til lav. Ofte i dagevis. Faktisk har jeg selv set hende i løssluppen dans, som i et udtryk for ungdommens kådhed, ført af en ung søofficer. Og hun fulgte det mindste vink, dog overvåget af ældre officerer som skulede - på nippet til at gribe ind. Helt anderledes opfører hun sig i kyndige hænder, når det er en ældre officer, der fører an. Her bliver dansen forfinet og overvældende. Hvert et trin og hver et hop er indstuderet og dansen når til tider balletagtige højder.

Fra starten var de fire søskende af samme kaliber. Desværre er de to af dem ikke længere i blandt os. Men hun har dog en søster tilbage, som også er et bekendtskab værd, og som også skal med til selskabet, men det er en helt anden historie.

Der er efterhånden en ny generation på vej. En masse små søskende, som er som søskende er flest. De er hende overlegen på mange områder, og de viser det gerne. Et af deres glansnumre er at fare forbi i vild dans og bare tumle derud af. Men det rører ikke den ældre dame, for det sker de vrider om og krøller deres skruer. Så svarer hun igen med et stille suk og en let hovedrysten.

De er lidt for syntetiske efter hendes smag, og så er de SF'ere (Standard Flexere).

Så er der selvfølgelig også de helt små, mini SF'erne (MSF'erne). Men de deltager ikke så tit i selskaberne. De er lige små nok endnu. Og jeg har hørt, at de skulle te sig ganske uordentligt og være ganske ustyrlige. Men ikke mine ord igen.

Som du måske forstår, er der ingen værdige afløsere for den ældre dame. Ingen kan i dag rumme den tryghed og hjertevarme som hun repræsenterer, og det er selv om (ja, undskyld udtrykket), at det gamle skrog er ved at være lidt rustødt i kanten.

Der er blevet brugt en del ressourcer på hendes ydre udseende. En opfriskende behandling af hendes kulør, som har givet hende ungdom-

mens teint tilbage. En operation så vellykket, at hendes besætning, til hendes død, vil kalde hende for MØ-EN.

Karl-Erik Andersen, MØEN og
Fotograf: Karl Erik-Andersen,
MØEN

PETER TORDENSKIOLD på søen

Efter et vellykket ophold i København med arrangementet Krudt og Kugler, er korvetten PETER TORDENSKIOLD med sin 95 mands store besætning klar til at vende tilbage til sit rette element søen, for at deltage i den store danske øvelse DANEX. I DANEX deltager en stor del af den danske flåde, sammen med skibe fra andre NATO lande. PETER TORDENSKIOLD er grundet sin besætning, sine gode egenskaber i søen og sine moderne våbensystemer i stand til at løse de fleste krigsrelaterede maritime opgaver, på døgnbasis i op til flere måneder af gangen og i alle typer farvande.

Hvis man skal kunne gøre sig forhåbning om at kunne fungere med succes i en krigssituation, hvor der ofte vil være en betydelig belastning på mandskabet, er uddannelse og træning kodeordet, når det gælder om at få 95 mand til at fungere sammen under trange vilkår i et stresset miljø. DANEX består af øvelser døgnnet rundt både simulerede angrebs-

og forsvarsøvelser eksempelvis fra/mod ubåde, fly og andre skibe. Disse angreb kan via moderne elektronik gøres meget realistiske. Der trænes også i brandbekæmpelse, tankning af helikopter, der svævende lavt over skibet, får overført brændstof via en slange. At simulere en brand lyder som en umulig opgave, det kan dog gøres ved at give vores brandmænd tape på deres maske, således at de intet kan se, nøjagtig som hvis rummene var fyldt med røg. Brandmændene trænes herefter i at finde rundt i skibet, hvor de skal slukke "brande", lokalisere og rede simulerede tilskadekomne. De tilskadekomne bringes til skibets hospital, hvor skibets læge og sanit behandler dem.

Meget af den grundlæggende træning/uddannelse, der skal til for at løse ovenstående opgaver med flere, tilegner besætningen sig på søværnets forskellige skoler; dette gælder alle lige fra yngste værnepligtige til chefen. Ligeledes gælder det for alle, at rutinen og den egentlige træning tilegnes ombord på skibene, som for eksempel under en øvelse som DANEX hvor opgaver, der i starten kan virke uoverkommelige, langsomt bliver nemmere; og efter lang tids træning en dag bliver rutine.

Korvetten
PETER TORDENSKIOLD

H.K.H. Prins Joachim og CH SOK ser på dykkere under Krudt & Kugler 2000.

Mine første oplevelser på Skoleskibet MØEN

Torsdag 30-08-00, lå vi i Skagerrak, under DANEX 2000, hvor vi sejlede sammen med andre NATO-skibe og vi havde derfor besøg af den italienske admiral D'Augustino. Han var ombord for at se, hvordan vi opererer på danske enheder. Derfor deltog vi bl.a. i en slæbeøvelse med HVIDBJØRNEN. Desuden havde vi Replenishment at SEA (RAS) øvelser med et tysk fartøj, hvor vi kom sejlede op på siden og øvede at overføre olieslanger til bunkring.

Imellem de forskellige øvelser havde vi sømandskab, som omhandler bl.a. ting som bådsmandsstol (stilling) og splejsning på tovværk.

Vi har også tjenestekendskab, et fag som omhandler alt muligt med hensyn til tjenesteforløb, rangorden og forsvarrets opbygning, kontraktforhold og vores generelle uddannelse. Et kedeligt fag som bygger på tør teori, men alligevel relevant, idet man får en masse gode facts at vide. Man glemmer mange af de små detaljer, men alligevel et vigtigt fag at have, når man ikke har været i forsvaret før.

Inden MØEN

Inden vi kom til M/L MØEN var vi i Auderød, men det var lidt skuffende. Vi havde store forventninger til, at det ville blive fysisk hårdt, og nu skulle vi rigtigt være nogle rigtig hårde marinesoldater. Men nej, det meste der foregik var almindelig undervisning. De ugentlige FUT-timer (fysisk uddannelse og træning) var mest interessante, når der var bokning og intervaltræning på programmet. Svømning, kampsvømmermærket, var også sjovt og desuden en stor udfordring. Det var spændende at træne at lægge til og fra kaj på Lapedykkeren, L01, et skibsskrog som er bygget på en græsplæne og som aldrig har eller skal ud at sejle, men

som bruges til undervisningsmæssige formål.

Uddannelsen under RE/SØ, med demonstration af redningsmidler i søværnet, forskellige dragter, herunder trawlerdragter, hvor man ser både ulemper og fordele, bl.a. hvor ringe sejlerveste er. Og vi lærte også at lave fuld brugerkontrol på vores udleverede vest, noget som mange ikke tager seriøst nok.

Og naturligvis den store flådeøvelse på Arresøen, hvor man bliver sejlet ud og skal hoppe i vandet ikklædt beskyttelsesdragt og en Secumar DK 12 vest. Derefter svømme 10 meter, og derefter kravle op i en allerede opustet Viking 10-personers redningsflåde. Her sad vi så i 14 timer, hvorefter vi blev hejst op i tre af søværnets LYNX-helikoptere, som kom og "redede" os.

Tiden blev brugt til at ryge de medsmuglede smøger, spille kort, sove eller bare småsludre.

Inden vores vandgang, var der demonstration af diverse blus og flares. Til evalueringen af flådeøvelsen, undrede det folk, at de ikke måtte have mobiltelefoner, slik og andet godt med, og at øvelsen i øvrigt var 11 timer for lang!, hvilket ville være meget tåbeligt. Meningen med øvelsen var jo at give folk en oplevelse af, hvordan det er at være i en flåde i længere tid, selvom det måske aldrig skulle ske for en. Jeg ville gerne have ligget der i længere tid, og prøvet kun at leve af overlevelseskiks og langtidsholdbart vand. Det skulle gerne have været lidt mere af en rigtig rekruttur, men ellers var det en stor oplevelse.

Holdningen generelt ombord blandt marineelever er ringe. Folk ønsker kun at tage et ansvar for sig selv, og ansvaret er helt og holdent lagt på skuldrene af skiftetørnen.

Hans/hendes job er nu blevet at purre folk, sørge for at de stiller de rigtige steder i den rigtige påklædning.

Beskeder skal være korte og præcise, og folk har en tendens til at smide alle udleverede sedler væk. Men efter at vi er kommet til MØEN, regner vi med at vi modnes med tiden, til selv at kunne tage et medansvar og virke som en velfungerende og homogen gruppe. Der er enkelte, som modarbejder samarbejdet i skiftene, hvor enkelte så er voksne nok til at tage et ansvar på gruppens vegne. Manglende respekt for hinanden kommer til udtryk ved folks ligegyldighed og ved at være uengageret i bl.a. klassens timer.

Men ellers har vi det fint...

Selvfølgelig skal der være kvinder i forsvaret, men der behøver ikke at være for mange det samme sted. Vi får meget opmærksomhed og vi sender ubevidst "tøse-fniseri", og derfor bliver der gjort meget forskel på os i forhold til vore mandlige kolleger. Nogle piger holder sig neutrale, mens andre generer hinanden bevidst og starter små "nervekrige".

Vi får også særbehandling fra systemets side, hvor vi f.eks. ikke måtte være ene pige i en flåde under flådeøvelsen, og ikke skal leve op til samme FUT-krav som fyrene. Vi må tage armstrækkere på knæene og hvis vi ikke løber lige så langt som dem under løbetests, er der ingen konsekvens o.m.a.

Men det er generelt meget sjovt at være pige i den mandverden som forsvaret er, og det er heller ikke meget anderledes end i så mange andre civile virksomheder. Det er blot en ekstra udfordring!

Men for at vende tilbage til DANEX 2000 øvelsen

Under formationssejladsen stod jeg og observerede alt, hvad der foregik, for ikke at gå glip af noget, for jeg er ufattelig nysgerrig. Desuden regnede jeg med at det ville være relevant, da jeg kan bruge det i min videre uddannelse. Jeg kunne se de forskelli-

ge formationstyper, flagsignaler, Det var sjovt at se hvordan folk reagerede, når de var i pressede og stressede situationer. Bl.a. kom der et tidspunkt, hvor vi havde observeret lysraketter, og hvor vi troede at det var en SAR (Search and Rescue (søredning)), hvor folk pludselig fik travlt med at kontakte andre skibe. Også kontakten imellem bro, operationsrum og radio var interessant at følge med i. Jeg er glad for at DANEX 2000 ligger på dette tidspunkt, så får vi oplevet skydning, chaff affyring (til brug for at aflede missiler), helikopterruller når Chefen for Søværnets Operative Kommando skal til og fra borde, havariruller, gummi-bådssætning, desuden havde vi en motortorpedobåd på siden, RAS (overførsel til søs), en øvelses-mine-lægning, foruden vores normale undervisning og alt det andet jeg har oplevet indtil nu.

Ud over vores daglige arbejde går vi også med i vagten ombord. Vi besætter poster som udkig, rorgænger, ordonnans og skyllervagt (den som tager sig af opvasken fra stambesætning og marineelever).

Af Marinekonstabel
Christina Lykkegård

Fald på tovet.

STANAVFORLANT flagskib for træning under DANEX

Skibet USS THOMAS S. GATES, har under kommando af orlogskaptajn James D. Bradford, startet sin deployering som flagskib for STANAVFORLANT, med DANEX 2000 som sin første øvelse. THOMAS S. GATES afløste USS MOOSBRUGGER som flagskib for kontredmiral Thomas J. Wilson III i Kiel, Tyskland den 26 august.

Besætningen ombord på THOMAS S. GATES samler sig en god bunke erfaringer om operationer i omgivelser, som er betragteligt anderledes fra, hvad de er vant til.

De forskellige øvelser under DANEX har virkelig været god træning for besætningen, specielt øvelserne i Anti-ubåds krigsførelse (ASW). Det lave vand, Skagerrak og Kattegats relativt begrænsede areal kombineret med en forholdsvis tæt trafik af handels- og fiskeriskibe giver et nyt aspekt til ASW og for "krigerne" ombord på GATES. Disse udfordrende øvelses-scenarier træner også den ombordværende helikopter eskadrille HLS 46 "Head Hunters" og deres evne til at operere med skibe og fly fra andre landes flåder.

THOMAS S. GATES, som normalt tilbringer meget tid alene, får meget ud af at være omgivet af andre skibe. Blandt øvelserne kan nævnes genforsyningsøvelse med HNLMS WILLEM VAN DER Zaan og øvelse i divisions taktik med HNLMS WILLEM VAN DER Zaan, SNS ASTURIAS and HDMS NIELS JUEL. Disse forskellige øvelser giver god mulighed for at træne skibets kadetter i kunsten at manøvrere et skib i mange forskellige situationer. Derudover får kadetterne træning i kommunikation med andre flåders skibe over mange forskellige kanaler samt at sende og modtage signaler. Chefen for GATES, orlogskaptajn Jim Bradford, udtaler, at denne øvelse gi-

Solnedgang.

ver en enorm erfaring til vores kadetter og marine elever.

Luftforsvarsøvelserne (AAW) er blevet intensiveret for aircraft controllers på GATES, som en af den amerikanske flådes primære Aegis krydsere. THOMAS S. GATES har stor erfaring som styrkechefplatform i forbindelse med Air Warfare, men Air Warfare scenarierne under DANEX er lidt anderledes end de scenarier, som Aegis krydsere normalt arbejder under sammen med hangarskibe. Hver luftøvelse har været givende og udfordrende for besætningen. GATES har fornøjelsen af at være vært for "aircontrolleren" fra den tyske destroyer MOELDERS i to dage for at give ham "insight" information om, hvordan man griber tingene an i en amerikansk krydsere.

Begivenhederne kommer hurtigt og med stor intensitet og holder alle på skibet beskæftiget. Når en aktivitet går i gang, må besætningen være fremsynet og gøre klar til den næste aktivitet. THOMAS S. GATES har været i STORMENS ØJE under DANEX 2000 og har brugt øvelsen til at holde kampevnen "up to date", så hun er klar til at udføre de øvelser, hun i de kommende måneder vil blive præsenteret for som flagskib for STANAVFORLANT.

LCDR Roderick J. Fraser Jr.
Executive officer
USS THOMAS S GATES (CG 51)

Midnatssol og Værnepligt - Søopmålingen Grønland adopteres af Aasiaat

Optakten -

Februar - April 2000

Midt i de historiske bygninger på Holmen med tankerne flere tusinde kilometer borte, står jeg og gennemgår i hovedet, om jeg nu har husket det hele til Søopmålingen Grønlands sæson 2000. Selvom institutionen har eksisteret i mange år, bliver det aldrig rutine at rigge de to SKA både til, som overvintrer på Marinestation Grønnedal. Der ligger de i deres egen bådhal og mange løse ender skal bindes sammen, inden de igen til foråret skal søsættes. Alt det elektroniske og mekaniske udstyr, som har været i Danmark for eftersyn, skal sendes med containerskib til Grønnedal sammen med proviant til den 12 mand store besætning.

SKA 11 & 12 (SKA står for Sø Kort Arkivet) er 2 ud af i alt 6 både. Der er 6 mand på hver båd - alle ansat i Søværnet. SKA-bådene laver opmålinger til søkort henholdsvis i Danmark og på Grønland og SKA 11 & 12 er fast tilknyttet Grønland.

Det faste personel fra Søopmålingen har lige været til "Store badedag" på Søværnets Grundskole i Auderød og fik der lejlighed til at hilse på det hold værnepligtige, der lykkeligvis - og efter eget ønske - er udvalgt til at sejle i Nordatlanten. Den 6. april 2000 skal de møde på Flyvestation Værlose for at flyve til Narsarsuaq med militær lufttransport, en C-130 Hercules. Friske fyre, tænkte vi, - herligt at se de glæder sig. Man kunne mærke de mange spørgsmål om det uvisse, der pressede på, men det blev ved det praktiske som "Hvor meget tøj skal vi have med? - er der meget koldt?" - og i den dur.

Det skulle dog vise sig, at rejsefeberen, tanken om AT noget spændende skulle ske uden man præcist vidste hvad - farvellet, i det både spændte, glædelige og samtidigt vemodige sekund, hvor man står med det ene ben i flyet og siger "Vi ses om 6 mæne-

Forfatteren.

der" til familie og kæreste, bar frugt. Så sent som 7 timer senere, efter en mellemlanding i Keflavik på Island, kunne man i et af de små køjer i Hercules'en, spændt kigge ud på de brune fjeldtoppe, der stikker op gennem indlandsisen i det sydlige Grønland. Med fagter prøver man desperat at vise kammeraterne, som sidder længere nede i flyet, at nu sker der endelig noget.

Tilbage på Takkeladsvej på Holmen i København, tænker jeg på den forgangne sæson og på de oplevelser der fulgte med. I de 4 måneder, der er gået, siden vi lagde sidste hånd på SKA bådene i Grønnedal for 1999 sæsonen - har de mange indtryk brændt sig uudsletteligt ind i mit sind og jeg spekulerer på, om næste sæson bliver lige så metaforisk at tænke tilbage på.

Ankomsten - April - Maj

Den 6. april lander de værnepligtige i Narsarsuaq og skal videre til Grønnedal. De skal sejle med inspektions-

skibet TRITON, men isen er for tyk til, at TRITON kan komme helt ind til Narsarsuaq. Efter nogen tids vejen for og imod stiger de værnepligtige, sammen med det øvrige personel til Grønnedal, ombord på en af Grønlandsfly's rutehelikoptere, som man har lejet til formålet. Flyveturen går til Narsaq med passende fart og højde til, at man får den fulde forståelse for det, som kendetegner Grønlands kyster, nemlig de kæmpe vidder - golde, og alligevel farvestrålende fjordkomplekser med isfjelde og isbræer, der arrogant fortæller, at her er det naturens luner, der bestemmer farten. Flyveturen er kort, men indtrykkene mangfoldige.

Ud for Narsaq ligger TRITON og venter, og dens gummibåd sejler passagerne ud til skibet, hvor endnu et højdepunkt lægges for dagen. Kokken ombord har forbarmet sig og venter med det store bord. Sejlturen til Grønnedal gennem Bredefjord og via den nok så berømte Kobberminebugt er en flot tur på ca. 10 timer.

I Grønnedal har bådfører, maskinfolk og teknikere, som på det tidspunkt har gået i Grønnedal i 3 uger, gjort klar til at modtage de 6 værnepligtige. De er lige så spændte som de værnepligtige på, hvad det er for mennesker, de i 6 måneder skal arbejde, spise, sove og på trang plads være sammen med i døgnets 24 timer.

Isbræen ved Arsukfjorden april 2000

I Grønnedal svirrer rygterne om, at det endelig er lykkedes Aasiaat (Egedesminde) kommune at adoptere SKA bådene på Grønland.

I de forgangne år har Søopmålingen haft et tæt tilhørsforhold til Aasiaat by, som ligger i den sydlige ende af Diskobugten. De nordlige opmålingsområder har i en årrække ligget så tæt på Aasiaat, at byen har været benyttet som dags- og forsyningshavn. Et godt forhold og mange venskaber til den venlige lokale befolkning, har endelig båret frugt.

Både Kommunen, den lokale Marineforening samt Grønlands Kommando har aktivt deltaget i at få adoptionen på plads – og lige efter påske kom svaret fra Søværnets Operative Kommando. I løbet af sæsonen skal Søopmålingen Grønland adopteres af Aasiaat by. Siden har borgmesteren i Aasiaat og chefen for Søopmålingen Grønland fastlagt datoen til den 21. Juni – den Grønlandske Nationaldag – en fornem dato.

Hver dag kigger vi fortrøstningsfuldt på iskortene for Sydgrønland. Storisen, som kommer fra Nordøstgrønland og bevæger sig ned langs østkysten, har allerede rundet Kap Farvel og er så småt ved at bevæge sig nordpå igen mod Grønnedal. Vores forlægning nordpå mod Aasiaat er planlagt til at starte den 3 maj – afhængig af storisen. Kommer vi fra Grønnedal, inden storisen kommer, er vi godt hjulpet helt op til Davis Strædet, hvor vestisen fra Canada samt fastisen, der nu er ved at gå i Disko området, kan volde os problemer med de forkerte vinde. Der arbejdes på højtryk i hallen, hvor de 2 både ligger og venter på at komme ud og måle op.

Søsætningen forestår og uden pro-

Adoptionsforhandlinger.

blemer gennemføres forskolen. Endelig oprinder den dag, der i mange måneder er arbejdet så hårdt på at nå, nemlig at forlægningen op til det nordligste opmålingsområde i denne sæson – Aasiaat, starter.

Forlægningen

Første havneophold bliver Paamiut og vejret tillader, at vi 2 dage senere kan forlægge videre nordpå – troede vi. En kraftig nordenvind tvang os til at søge ly ved Ravn Storø, en forladt fangstplads ikke så langt længere nordpå end Paamiut. Vejrguderne forbarmer sig og dagen efter om aftenen ankommer vi til Nuuk, hvor der skal forestå et maskineftersyn.

Vejret driller igen. I næsten en uge prøver vi at stikke næsen ud forbi Co-ok-Øerne, men blæsten er for stærk og allerede ved Sælskæret må vi vende om. Tid blev der så til andre aktiviteter. Et besøg hos Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt samt Rigsombudet, et kig på Julemandens kæmpepostkasse og til sidst, men ikke mindst, Nationalmuseet i den gamle bydel.

Efter et par dage i Nuuk ser vi vores kollegaer ankomme med inspektionskutteren TULUGAQ. Det viser sig, at de skal have Troels Kløvedal med ud at sejle et stykke tid, og vi senere skal have et rendezvous med dem i Aasiaat.

SKA båd.

Den sidste solnedgang vi ser i flere måneder.

Flot er der mellem

Maniitsoq og Kangaamiut

Efter 5 dage i Nuuk sejler vi en flot tur op forbi Maniitsoq (Sukkertoppen) til Kangaamiut (gl. Sukkertoppen), hvor vi ankrer op i den smukkeste og for de næste par måneder også sidste solnedgang.

Klokken er 0500 og vi starter forlægningen mod Sisimiut. Vejret ser ok ud – men. Ud for Søndre Strømfjord, hvor der altid står den obligatoriske fjordvind, kan vi mærke Kong Neptun ruske op i vandene. Det begynder så småt at blæse op og pludselig er vi i en 20 m/s kraftig modvind. Når det sker i Davis Strædet blandt isfjelde og ca. 2 graders celsius over overisning, kan det få selv de ældste ombord til at rynke lidt på næsen. Det blev nogle lange timer, indtil vi igen kom indenskabers. Gad vide om Neptun havde fået øje på, at nogen prøvede at krydse polarcirklen uden behørig tilladelse?

Den 5 maj kl. 0330 ankom vi endelig Aasiaat.

Som sagt mødte vi igen TULUGAQ i Aasiaat. Eventyreren Troels Kløvedal havde, som tak til besætningen, lovet at holde et af sine populære lysbillede foredrag. At man i det Arktiske, hvor vandet er ca. 0 grader bliver inviteret til i et par timer at hengive sig til sol, strand og eksotiske steder, flot vist og fortalt, er en kærkommen invitation, som kun en nedslået vagt ombord måtte afslå.

Adoptionen - Juni

I februar startede forberedelserne – i marts rejste de første til Grønland – april søsætning – maj forlægning, samt opsætning af de stationer på de omkringliggende fjelde ved Aasiaat, som er nødvendige for, at opmålingerne bliver præcise nok. Endelig kan vi komme i gang med det daglige arbejde.

Hvis man kan kalde det dagligdag, at man står op ca. 5.000 km fra Danmark, at solen aldrig går ned, at man forbavsende tæt på sidedækket pludselig hører blåsen fra en hval, som på sin egen måde er i gang med at udforske området, og måske synes den ville dele sin dårlige ånde med os, li-

Store isbjerge – små både.

ge inden den drillende "vifter" farvel med halen vel vidende, at alle karneraerne ombord kun er på vej ud af etuiet, at man jævnligt har tankerne hjemme ved familien, kæresten og vennerne, at de største isfjelde man møder er større end Idrætsparken i København, at man i verdens klareste luft på fjeldtoppen kan opnå næsten total stilhed - så kan man derimod ikke kalde det dagligdag at opleve en Grønlands Nationaldag, hvor Søopmålingen Grønland bliver adopteret af Aasiaat by.

Den 21. juni 2000 klokken 0800 mønstrer alt vagtsfrit personel i paradeuniform og på 2 geledder ved kommunens flagplads, hvor vi i røststilling og under en flot tale af borgmesteren bliver adopteret af Aasiaat by. De mange borgere, som er mødt op til dagens travle program, lytter spændt til det, der bliver sagt om byens nye "børn". Unge som gamle hilser glade på os i deres smukke farvestrålende nationaldragter og fortæller de unge besætningsmedlemmer fra SKA bådene om byens historie. Senere på formiddagen er der flot opvisning i grønlandsk folkedans, kajakroning og ægte konebådssejls. Ny skulptur, rundvisning på brandstationen samt maratonløb og masser af aktiviteter for børnene, er en del af denne fornøjelige formiddag.

Klokken er 1400 og vi holder åbent hus på SKA bådene. Kokkene har klargjort ca. 400 pølsehorn med der tilhørende drikke. Interessen er stor for, hvad vi laver. Cirka 500 mennesker møder op, mange flere end vi turde håbe på, og mange spørgsmål fra både den lokale befolkning og besætningen blev den dag besvaret.

Om aftenen er der i forsamlingshuset reception. Kommunen og SKA bådene inviterer til en bid mad og dagen afsluttes med dansemik.

Et folkefærd, der evner at feste så intenst, skal man lede længe efter. Alt i alt en fantastisk og uforglemmelig oplevelse. En stor tak til alle borgerne i Aasiaat for en stor dag. De næste SKA båds besætninger, der skal til adoptionsbesøg i Aasiaat, kan godt glæde sig.

Oktober 2000 nærmer sig. Sæsonen er nu halvvejs igennem og snart starter forlægningen sydover til nye opmålingsområder omkring Kap Farvel.

Jeg kan mærke indtrykkene fra denne sæson, ligesom sidste, langsomt begynder at sætte sig som et evigt minde.

Tekst & Foto: Stefan Thomsen
Marineoverkonstabel elektronik,
Søopmålingen.

Dykker-skolen på Holmen

Vi kender dem godt, Pionererne fra brandvæsnet, der springer i havnen i dykkerdragt og finder forsvundne biler, beviser i kriminalsager med mere. Søværnets dykkere, der uskadeliggør miner i havet fra krigens tid, og som nu også sendes af sted til fremmede himmelstrøg. Skibsdykkere på alle søværnets sejlede enheder. Dykkere, der deltager i søredning og eftersøgnings opgaver, hverdagens helte.

Vi har hørt og læst om sportsdykkere, der bliver reddet ud af dykkersyngens suppedas i trykkammer, ligesom vi ved, at dykkere arbejder ved boreplatforme, brobyggeri og andre steder hvor der er brug for at kunne svejse, skære og godkende de installationer under havets overflade, som resten af os er afhængige af. Hvad færre måske ved er, at dykkere fra søværnets dykkerskole i samarbejde med læger, behandler en række alvorlige sygdomme, med iltterapi i trykkammeret på Rigshospitalet. Dykkerne og deres arbejde har senest fået aktualitet i forbindelse med de norske og engelske dykkeres indsats for at hjælpe den forulykkede russiske ubåd i Barentshavet.

Elever på vej til første morgensvømning.

En ting har de danske erhvervsdykkere til fælles, de er alle sammen uddannet på søværnets dykkerskole (Dykkerkursus) på Holmen, det eneste sted i Danmark, hvor man uddanner erhvervsdykkere, både til civile og militære formål.

Dykker-skolen, som er en underafdeling af Søværnets Teknikskole, har til huse i nogle af de ældste bygninger på Nyholm, eller populært blot

kaldet Holmen. Arkivet, der rummer dykkerjournaler og lægelige oplysninger på samtlige af søværnets dykkere og ubådsfolk, samt på alle skolens elever, bor sammen med skolens administrationskontorer og ledelse, i en smukt renoveret bindingsværksbygning fra 1729. Skolebygningen, der er fra 1820, rummede i fordums tid Holmens hestestalde, og savner stadig en meget tiltrængt, kærlig hånd.

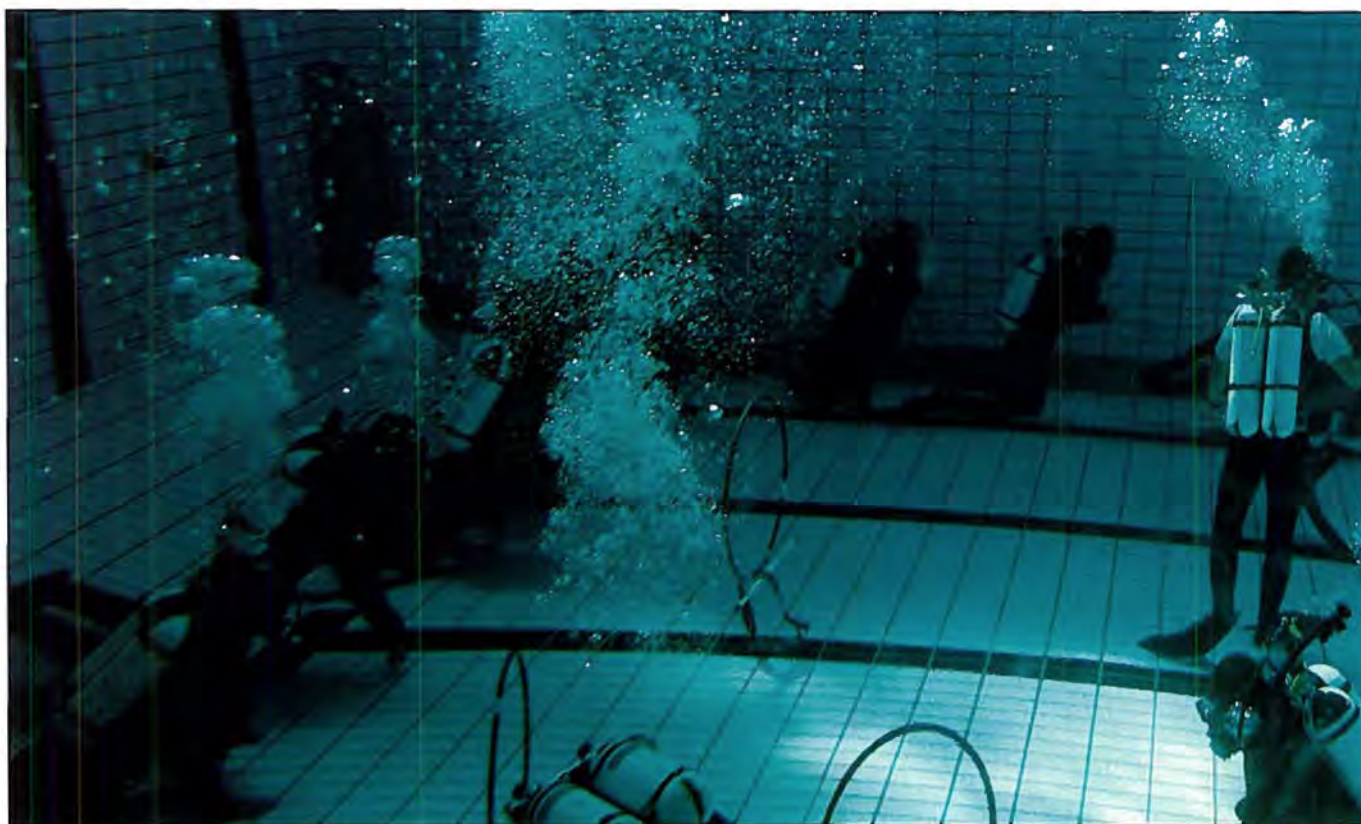
Tegninger og planer til den længe ønskede fornyelse af skolens bygninger ligger klar, men der mangler endnu en bevilling på de ca. 7,5 millioner, som renoveringen vil koste.

Men hvad skolen mangler i moderne komfort og tilstrækkelig plads, må den indtil videre opveje med sin megen atmosfære og gode stemning. Den er i hvert fald til at tage og føle på! På samtlige vægge, hænger klassebilleder af alle de dykkerelevhold, der har gået på skolen i gennem tiden. Helt fra 1931, hvor det første elev hold gennemførte uddannelsen til erhvervsdykker.

Der har været udført egentlig dykning på Holmen siden 1847, altså i over 150 år, og skolen huser en helt

Basin træning i Auderød.

Basindisciplin.

fantastisk samling af dykkerudstyr, samlet og doneret gennem tiden. I sikker forvaring, i administrationsbygningen, gemmes klenodiet; verdens ældste dykkerhjem! Ellers frister den store dykkerhistoriske samling desværre en næsten upåagtet tilværelse, gemt væk på skolens loft, der er ganske enkelt ikke ressourcer og personale til at lave

en egentlig, åben udstilling. Det er lidt ærgerligt, for det er ikke kedelige ting, der gemmer sig på det loft! Dykkerskolen har også eget specialværksted, hvor næsten alt kan "strikkes sammen". De meget specielle vilkår for dykning og undervandsarbejde, kræver ofte specialudstyr og mærkelige dimser, som ikke bare lige kan købes ude i byen.

Tilbage til skolen!

Der uddannes to slags erhvervsdykkere på dykkerskolen, SCUBA dykkere, der dykker med flasker og maske ned til 30 meter og tungdykkere, der dykker ned til 50 meter, med hjelm og luftforsyning fra overfladen gennem en såkaldt umbilical slange. Umbilical betyder navlestreng.

To hold af hver slags bliver hvert år ført gennem "skærsilden", som man vist godt kan tillade sig at kalde dykkeruddannelsen, uden at overdrive. Kurserne er kompetencegivende og autoriseret af Søfartsstyrelsen.

Der gennemføres desuden et antal AMU kurser ved en underafdeling af dykkerskolen; en supplerende efteruddannelse af erhvervsdykkere, hvor eleverne lærer at arbejde med svejsning, højtryksspuling, undervands støbning, sprængning, inspektion og rapportering af undersøiske installationer, samt dykkerrelateret førstehjælp.

Til erhvervsdykkeruddannelserne optages militære og civile ansøgere på lige fod.

Ansøgere, der består den fysiske optagelsesprøve og den meget grund-

Morgensvømning i Tømmergraven.

Klargøring til dykning på Langeliniekaen.

ge medicinske test, optages til de 20 elevpladser der er på skolen.

Uddannelsen er helt ens for alle de optagne elever, og alle, uanset tidligere erfaringer og forkundskaber, starter helt fra bunden.

Det er ofte en længe næret drøm, for dem som slipper igennem nåleøjet. Men det viser sig ret hurtigt i uddannelsesforløbet, at ikke alle klarer de måske overraskende fysiske og psykiske krav, der stilles til dykker eleven. Nogle magter ikke den grænseoverskridende oplevelse det er, at skulle agere og trække vejret under vand. Det viser sig ind i mellem også, at nogle, til deres egen store forundring, slet ikke bryder sig om at dykke, når det kommer til stykket. Det er de måske overraskende fysiske og psykiske krav, der stilles til dykker eleven. Derfor er de to første to uger af uddannelsen en gensidig prøvetid for elever og skole, hvor eleven har mulighed for at sige fra og stadig kan få "skolepengene" tilbage, eller at skolen, i sjældnere tilfælde, kan meddele eleven, at det nok ikke er erhvervsdykker han eller hun skal være. Derefter "fanger bordet" og prisen for at tage uddannelsen til er-

hvervsdykker ligger i 2000 priser på 60.600 kr. for et tungdukkerkursus og 42.200 kr. for et SCUBA kursus. Hertil kommer at eleven skal betale for lægeundersøgelse og optagelsesprøve - 3.100 kr.

Af samme grund er alle elever i starten "bare" et nummer, som ingen af instruktørerne involverer sig personligt i. Har eleven først klaret de første uger er sagen en anden, eleverne får navne og al den støtte og opmuntring og "spark i rumpen", som gennemførelse af uddannelsen kræver.

De nye elever starter den første morgen med en introduktion, samt en trykprøvning i dykkertanken på skolen, ned til 50 meter. Eleverne introduceres desuden til det udstyr, de skal tilbringe de næste mange uger med at lære at bruge. Så følger tre dage på internatkursus i Auderød, hvor søværnet har sin grundskole. Her er der vandtilvænnning i svømmehallen både morgen og eftermiddag, med teoriundervisning midt på dagen. Eleverne gennemgår et hårdt program fra morgen til aften, og stressen og trættelsen med fuldt overlæg for at sikre, at de virkelig kan

klare mosten. Det kan de fleste, men ikke alle.

Der lægges meget stor vægt på sikkerhed, samarbejde og præcision og sikkerhed igen igen! Der er aldrig en dykker elev i vandet uden at der er en dykkerlæge lige i nærheden, og det gælder al dykning under alle kurser. De elever som vælger at fortsætte efter turen i Auderød, vender meget trætte og fulde af nye indtryk og flyttede personlige grænser, tilbage til skolen for at starte på den egentlige uddannelse.

Hver eneste undervisningsdag starter med morgensvømmning i kanalen, og alle dykker elever skal stå klar og omklædt ved vandkanten, når kl. er 07.30.

De to første dage er det 'kun' 750 meter, enten i overfladen eller under vandet, men resten af elevtiden er det 1500 meter, der skal "pløjes", før dagen rigtig starter. Hver anden dag svømmer eleven i overfladen uden flasker og hver anden dag under vandet med flasker.

Det er virkelig noget der "trækker tænder ud", især i starten indtil eleverne har fået lært den rigtige svømmeteknik.

Det er selvfølgelig ikke bare for at være onde ved eleverne, at de udsættes for denne "grusomme" morgenspøg, men ganske enkelt for at give dem den fornødne rutine, disciplin, ordenssans og punktlighed med tiden, samt det vigtigske, en god fysisk form.

Efter morgensvømningen er der lige tid til at afrigge og rengøre dykkerdragt og udstyr, samt til at få lidt tiltrængt morgenmad, før dagens teoriundervisning starter.

Der undervises i dykkerfysiologi, vurdering og behandling af dekompressionssyge, grundlæggende fysik, førstehjælp, sømandsskab, dykkerledelse, sikkerhed og dykkermateriel samt lovgivning, og der er meget der skal læres og forstås og kunnes uden ad, så der skal læses lektier hver eneste aften, også selvom eleven er halvdød af træthed!

Om eftermiddagen er der igen undervisning i praktisk dykning, så alle elever er i vandet i fuldt dykkerudstyr mindst to gange hver dag.

En ting er sikker, skulle nogen elever have kæmpet med lidt overvægt før dette kursus, så er de om ikke helt kureret, så meget godt på vej efter endt kursus!

Dykkerskolen har et skib, orlogskutteren LÆSØ, der bruges som dykkerskib i forbindelse med skolens kurser. SCUBA eleverne sejler ud på

Øresund og laver et par dyk på 29 meter for rigtig at få fornemmelsen af det tryk, de udsættes for på de dybder. Tungdykkerne bruger LÆSØ i perioder på 14 dage ved flådestationen i Korsør til at træne med slangedykning og arbejde på dybere vand. Også Frømandskorpset bruger LÆSØ i forbindelse med uddannelse af deres egne elever.

LÆSØ er udstyret med trykkammer til dekompression, og kan derfor også bruges, hvis der opstår behov for assistance f.eks. til ubåde i danske farvande.

Uddannelsen til erhvervsdykker afsluttes med en skriftlig og en mundtlig eksamen, - og så er der fest!

Men Dykkerkursus på Holmen har også andre opgaver end lige uddannelsen af erhvervsdykkere. Næsten alle skolens instruktører varetager i en turnusordning, opgaver ved Righospitalets hyperbar-medicinske afdeling, som er en afdeling under anæstesi afdelingen. Dykkerne fra søværnets dykkerskole samarbejder med specialuddannede læger fra Righospitalet, om behandlingen i det store trykkammer, med plads til 8 siddende eller én liggende patient. Ved akutte ekstraordinære behov, kan pladserne udvides med yderligere to sæder.

Her tryksætter man patienter, der af forskellige årsager har brug for at

forbedre ilt optagelsen i dårligt helende sår, f.eks. sukkersygepatienter, patienter med stråleskader i knogler, hud og bløddel og patienter, der efter plastikkirurgiske operationer har fået transplanteret ny hud. Desuden behandles patienter med dykkersyge og kulilteforgiftning, samt patienter med akutte, alvorlige infektioner som f.eks. gasgangren. Under behandlingen i trykkammeret ånder patienten i en maske, enten ren ilt, eller en blandgas bestående af enten Oxygen beriget luft eller en Helium-oxygen blanding. Til børn eller patienter, der af forskellige årsager ikke kan have en maske på, er der mulighed for at give dem et hætte system, der slutter tæt omkring halsen. I de fleste tilfælde er det ikke nødvendigt, at der er personale inde i trykkammeret sammen med patienterne, da de fleste patienter får omkring 30 behandlinger. Der er derfor altid nogle af dem, der har prøvet det før og som kan hjælpe de nye. Behandlerne kan derfor overvåge hele behandlingen udenfor kammeret, dels på monitorer, der fortæller om koncentrationen af ilt i den enkelte patients udåndingsluft, der "sladrer" om kvaliteten af behandlingen, og dels ved at holde øje med patienterne gennem vinduer i trykkammerets sider. Det er desuden muligt at tale i med patienterne via et samtaleanlæg. Trykkammeret er indrettet med en sluse, så det er muligt for en behandler at komme ind i kammeret uden at behandlingen afbrydes, eller for at en patient kan komme ud af kammeret, hvis det af én eller anden grund skulle være nødvendigt.

Udover den faste turnus med de planlagte patienter, er der altid tre dykkere og en dykkerlæge på tilkaldsvagt, klar til at rykke ud til akutte opgaver, døgnet rundt.

Dykkerskolen er også det sted man, via SOK (Søværnets Operative Kommando), kontakter, hvis man har spørgsmål vedrørende dykkersyge og andre spørgsmål i relation til dykning, og skolen får mange henvendelser hvert år fra sportsdykkere fra hele landet, og ofte også fra sportsdykkere, der er kommet i vanskeligheder på ferie i fjerne lande.

Under behandling i dekompressionskammeret overvåges patienterne gennem vinduer i kammeret.

Søværnets Dykkerskole på Holmen i København er en meget alsidig arbejdsplads, med en meget engageret og kompetent medarbejderstab og et godt og humoristisk arbejdsmiljø. Skolen og dens faste stab har mange andre opgaver og udfordringer, end de her beskrevne; man uddanner således også ubådsfolk i sikkerhed, og katastrofeberedskab, underviser og træner besætningerne i fri opstigning, fra ned til 50 meter.

Der er på dykkerskolen containere med udstyr, klar til at sejle ud for at hjælpe og undsætte havarerende ubåde i danske farvande.

På en maximumsdybde af 60 meter, kan man således forny luften i en ubåd, og forsyne besætningen med ilt indtil det er muligt at få søfolkene bragt til overfladen, men det må blive en anden historie.

Susanne Mondrup

Ny uddannelse til maskinsergenter

Afgangsholdet med CH TKS, CH TEK og faglærere foran søværnets Teknikskoles hovedindgang.

Den 16. juni 2000 forlod det sidste hold TKM 007A Søværnets Teknikskole. Uddannelsen er ud over at være fagkursus for maskinsergenter, også den første tredjedel af den civile maskinmesteruddannelse.

På grund af omlægninger i det civile uddannelsessystem medfører tilpasningen af fagkursus, fremover TKM 008A, at de kommende maskinsergenter vil blive uddannet til skibsmaskinister, som også er en civil kompetencegivende uddannelse, men

modsat TKM 007A giver TKM 008A ikke merit til maskinmesteruddannelsen.

Det afgående hold, som består af sergent Paw T. Madsen, marineoverkonstabel Jesper S. Jensen, marineoverkonstabel Ingo Hansen og marineoverkonstabel Søren Kristensen, forlod Søværnets Teknikskole med et holdgennemsnit på over 9 efter 13-skalaen.

Tillykke med det.

TKS

Sætternissen på grov optræden...

– eller "vi er kede af at have lavet fejl"

Der har i de sidste par numre været nogle fejl i billedteksterne, hvor vi er kommet til at bytte lidt rundt på korvetternes pennant numre og navne – næsten lige som under den kolde krig, hvor Warszawa pagten hele tiden forsøgte at narre eksperterne i vest med sådanne skift efter hvert havneophold. Heldigvis lykkedes det altså heller ikke os at vildlede "eksperterne", der har sejlet med selv, med vore billedtekster. Spøg til side, der er nu indført nye procedurer ved korrektoren – ud fra princippet om, at ingen skal læse korrektur på sig selv.

Værre er det, at vi også fik "nedlagt" 4. Eskadre i artiklen om den nye eskadrestruktur. Det spekulerede vi meget på, hvordan det kunne lade sig gøre – på trods af at teksten var rettet til virkeligheden; at 2. og 4. skadre jo sammenlægges. Senere har vi oplevet noget af det samme, hvor tekstbehandlingsprogrammet ved en omkalfatring til HTML kode af en tidligere rettet tekst, hvor funktionen ændringer – "registrér ændringer" havde været slået til, viste sig med den oprindelige udformning – altså før de accepterede rettelser. Redaktionen er holdt op med at bruge den funktion i tekstbehandlingsprogrammet. (WORDS 97 og 2000).

Da en sådan fejl i det færdige produkt ikke kan accepteres, vil den nye korrekturprocedure da også indeholde en ekstra gennemlæsning som endnu et check på de foretagne rettelser perfekte gennemførelse. (Det helt perfekte mener vi dog ikke at kende fra nogen udgivelser på dansk, hvis man studerer skrifterne over længere tid. Alle lander af og til på samme eller værre niveauer end det, vi altså sidst, beklageligvis landede på.)

Men redaktionen undskylder endnu engang over for personalet i 4. Eskadre, der qua dette blads fejltagelse, pludseligt så sig tilhørende en eskadre, der skulle nedlægges og ikke sammenlægges med en anden.

Redaktionen

Søværnets Operative Kommando
Postbox 483 · 8100 Århus C

B

